БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 62 (3800). | Жума, 29 март 1968 йил | Баҳоси 3 тийин.

САБЗАВОТ ВА МЕВА МЎЛ-КЎЛ БЎЛСИН

Кеча область партия комитетининг мажлислар залида бўлган сабзавотчилар ва соҳибкорлар йиғилишига звено бошлиқлари, мутахассислар, хўжаликларнинг раҳбарлари ва олимлар иштирок этдилар. Улар давлатга сабзавот, картошка, қовун-тарвуз, узум ва мева етказиб бериш юзасидан 1968 йил, беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йилида зиммага олинган социалистик мажбуриятни бажариш учун нималар қилиш ва қандай тадбирларни амалга ошириш кераклиги тўғрисидаги масалани муҳокама қилдилар.

Кенгашни область партия комитетининг биринчи секретари М. А. Абдураззоқов очди.

Биринчи сўз сабзавот полиз экинлари илмий-текшириш институтининг директори И. Каримовга берилади. У сабзавотчиликда звено усулини кенг жорий этиш, меҳнатга ҳақ тўлашда мукофот-аккорд усулини қўллаш ҳақида, сабзавот экинларини даврларга бўлиб — эртаги, ўртаги ва кечки қилиб экишнинг моҳияти тўғрисида гапирди. Агар шундай қилинса аҳолига йилнинг ҳамма вақтида маҳсулот етказиб бериш имконияти туғилади.

Шунингдек, кенгашда Оржоникидзе районидаги Фрунзе номли колхознинг раиси Ф. Розов, академик Р. Р. Шредер номли боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-текшириш институтининг директори М. Мирзаев, Калинин районидаги Оржоникидзе номли колхоз раиси С. Жўраев, «Қорасув» совхози агроучасткасининг мудири Н. Муҳитдинов, «Дўрмон» совхозининг директори Х. Амиров, «Ғазалкент» консерва заводининг директори А. Қосимхўжаев, Ўрта Осиё ипакчилик илмий-текшириш институтининг директори М. Ғаниева ўртоқлар сўзладилар.

Кенгашда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади.

Кенгаш ишида область ижроия комитетининг раиси Э. Т. Шайхов, область партия комитетининг секретари П. В. Костриков, республика Қишлоқ хўжалик министри Н. Худойбердиев, Ўзбекистон ССР Савдо министри Ғ. Ғ. Юсупов, Ўзбекистон Озиқ-овқат саноати министри А. А. Хўжаев ўртоқлар иштирок этдилар.

(Кенгаш ҳақидаги батафсил тафсилот газетамизнинг навбатдаги сонида берилади).

СССР космонавт-учувчиси, Совет Иттифоқи Қаҳрамони, полковник Ю. А. ГАГАРИН.

Авиация қисмининг командири, Совет Иттифоқи Қаҳрамони, инженер-полковник В. С. СЕРЕГИН.

ТАСС—ЎзТАГ телефотоси.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ ВА СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДАН

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети чуқур қайғу билан маълум қиладиларки, космосни жаҳонда биринчи бўлиб забт этган, СССР космонавт учувчиси, КПСС аъзоси, СССР Олий Совети депутати, Совет Иттифоқи Қаҳрамони, полковник Юрий Алексеевич ГАГАРИН 1968 йил 27 мартда самолётда учиб машқ қилиш вақтида рўй берган фалокат натижасида фожиали ҳалок бўлди.

Шу авиация фалокатида авиация қисмининг командири, КПСС аъзоси, Совет Иттифоқи Қаҳрамони инженер-полковник Владимир Сергеевич СЕРЕГИН ҳалок бўлди.

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети ҳалок бўлган ўртоқларнинг оилаларига ва қариндошларига чуқур таъзия изҳор қиладилар.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ | СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ | СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети қарор қилдилар:

1. СССР космонавт-учувчиси, Совет Иттифоқи Қаҳрамони, полковник Ю. А. Гагарин билан Совет Иттифоқи Қаҳрамони, инженер-полковник В. С. Серегинни дафн қилишни уюштириш учун А. П. Кириленко (раис), Д. С. Полянский, Д. Ф. Устинов, В. В. Гришин, И. И. Якубовский, А. А. Епишев, К. А. Вершинин, М. В. Келдиш, А. Г. Николаев, М. С. Смиртюков ўртоқлардан иборат ҳукумат комиссияси тузилсин.

2. Ю. А. Гагарин билан В. С. Серегин Қизил майдондаги Кремль девори ёнига дафн қилинсин.

АЛЕКСЕЙ МАКСИМОВИЧ ГОРЬКИЙГА

Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг раҳбарлари 27 мартда, улуғ пролетар ёзувчиси А. М. Горький туғилган куннинг юз йиллиги арафасида совет адабиётининг асосчиси дафн этилган Кремль девори ёнига гулчамбар қўйдилар. Гулчамбар ленталарига: «КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советидан Алексей Максимович Горькийга» деган сўзлар ёзилган эди.

Гулчамбарни Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарёв, М. С. Соломенцев ўртоқлар қўйдилар. (ТАСС).

КУН ТАРТИБИДА ШОЛИ МАСАЛАСИ

27 мартда Тошкентда кенгаш очилди. СССР мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги уюштирган бу кенгашда шоликорлик системаларини лойиҳалаш ва қуриш масалалари, шунингдек лойиҳалашнинг ишлаб чиқилган техникавий шароитлари ва нормалари муҳокама қилинади. Кенгаш ишида СССР мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон мелиорация ва сув хўжалиги министрликлари ҳамда лойиҳалаш, қурилиш ва илмий тадқиқот ташкилотларининг ходимлари, мамлакатдаги бошқа йирик шоликор районлар — Узоқ Шарқ, Краснодар ўлкаси, Қуйи Поволжье ва Украина жанубининг вакиллари қатнашмоқдалар.

Мажлисни СССР мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги лойиҳалаш ишлари бош бошқармасининг бошлиғи М. Я. Алешев очди. Мажлисда «Союзгипрорис» институтининг бош инженери В. А. Сикидин Қизилқум чўлларида шоликорлик системаларини лойиҳалаш тажрибаси тўғрисида, «Главриссовхозстрой» бош инженери А. А. Антипов Қизилқум ва Қизилўрда даштларида инженерлик шоликорлик системаларини қуриш ҳақида, «Южгипроводхоз» институтининг бош инженери П. Д. Евтеев Россия Федерациясининг жанубида шоликорлик системаларини лойиҳалаш тўғрисида ва «Кубаньгипроводхоз» институтининг директори Ю. И. Гаевский Краснодар ўлкасида шоликорлик системаларини лойиҳалаш ҳақида доклад қилдилар.

Кенгаш мажлиси уч кун давом этади. (ЎзТАГ).

ДЎСТЛИГИМИЗ ТУФАЙЛИ ҲОСИЛИМИЗ КЎПАЙМОҚДА

1-«Далварзин» совхозининг директори Мустафо ЧОЛАКОВ билан суҳбат

Ўтган юбилей йилимиздан беҳад хурсандмиз. Барча совет кишилари каби, коллективимиз ҳам улкан ғалабаларни қўлга киритдилар. Жонажон мамлакатимизнинг 50 йиллик тўйи тантанали нишонланаётган қувончли дамларда қишлоқ хўжалиги экинларидан мўл ҳосил топшириб, зиммамизга олган социалистик мажбуриятни муваффақиятли адо этдик. Ватанимизга жуда кўп тонна сифатли пахта, пилла, сабзавот, мева етказиб бердик. Чорвачилигимиз ҳам юксалди. Моллар туёғи кўпайиб, маҳсулдорлиги аввалги йилларга нисбатан анча ошди.

Бизнинг совхоз Бекобод районидаги энг йирик, сертармоқли хўжаликлардан бири ҳисобланади. Пахта майдонимиз 4150 гектарни ташкил қилади. Деҳқонларимиз, механизаторларимиз бошқа пахта ҳосилини ошириш соҳасида барча чора ва тадбирларни амалга оширяптилар. Ерга ишлов бериш, механизациядан, ўғитдан фойдаланиш яхшиланди. Кишилар ўзларига топширилган ишни сидқидилдан бажарадиган бўлиб қолдилар.

Буларнинг ҳаммаси ўз самарасини кўрсатди. Давлатга 10400 тоннадан ортиқроқ «оқ олтин» етиштириб берилди. Меҳнатда ажойиб, тажрибали кишилар етишиб чиқди. Улар улкан хирмон кўтаришда бой тажрибалардан моҳирлик билан фойдаландилар.

Бундай кишиларнинг номини ҳамиша ҳурмат билан тилга оламиз. Айниқса Камал Измаилов бошқарувчи бўлган 3-бўлим, Абдусамад Халилов бошқарган 6-бўлим ишчиларидан беҳад хурсандмиз. Улар кечани-кеча, кундузни-кундуз демай ғайрат кўрсатиб, об-ҳаво қийинчиликларини мардонавор енгдилар. Кучли бўрон, изғиринларни назар-писанд қилмай, катта майдонларда мўл пахта ҳосили етиштирдилар. Деҳқонларимиз кўчатларнинг кўп ва серҳосил бўлишини таъминлаганликлари сабабли деярлик ҳамма звенолар оширилган мажбуриятларини орттириб бажардилар.

Шуниси қувончлики, бўлим, участкалардаги ишни звено усулида ташкил қилдик. Звено аъзоларига ишни бўлиб бердик. Мустақил хўжалик ҳисобида ишлайдиган звенолар ҳам ташкил қилган эдик, булар ишончимизни оқлашди. Ҳамма ерда социалистик мусобақа кенг қулоч ёйдирилди. Қилинган ишлар вақти-вақти билан текширилиб турилди.

Бизнинг бутун фикр ва кучимиз оз меҳнат сарфлаб, кўп ҳосил етиштиришга қаратилган эди. Абдурасул Мадумаров, Раҳмон Худойбердиев, Маҳкам Раҳмонқулов каби комплекс механизациялашган ўнлаб звеноларда ана шундай ибратли ишлар амалга оширилди. Ҳар гектар ердан 30—35 центнерга етказиб ҳосил олинди. Бундай баракали ҳосилнинг боиси нимада? Дўстлигимизда. Ишчиларимизнинг бир-бирларига ишониб, ҳалол меҳнат қилишида. Сувчи ҳам, механизатор ҳам, оддий ишчи ҳам ўзига топширилган ишга масъулият билан қарашди. Сифат учун кураш асосий шиорларимиздан бири бўлди.

Юқорида айтганимдек, хўжалигимиз катта. Унинг ўнлаб катта ва кичик қишлоқлари бор. Уларда турли миллат вакиллари яшаб, меҳнат қилишмоқда. Совхозимиз ўзбек ва қозоқ, турк ва татар, рус, арман ва бошқа кўп миллат вакилларидан ташкил топган. Улар бир-бирлари билан жуда иноқ. Ишдаги эришган тажрибаларини ҳамма вақт ўртоқлашадилар, қўлларидан келган ёрдамни берадилар. Тўй-томошаларимиз ҳам бирга ўтаяпти. Саёҳатларга ҳам бирга боряпмиз. Тез-тез ҳашарлар уюштириб, уй-жой ва маданий-маиший бинолар қуряпмиз.

Дўстлик, бирадарликда гап кўп. Бундай жойда хўжалик ишлари сўзсиз олдинга кетаберади. Бизда шундай. Коллективимиз доимо ижодий изланишда.

Аҳил оилага уюшган коллективимизнинг бутун куч ва эътибори беш йиллик план топшириқларини муддатидан олдин бажаришга қаратилган. Беш йиллик вахтасида туриб меҳнат қиляпмиз. Ишчилар, деҳқонлар, механизаторлар илғор тажриба, фан ва техника ютуқларини ишлаб чиқаришга кўпроқ жорий қилмоқдалар.

Биз бу йилги режани январь ойидаёқ белгилаб олишгандик. 10750 тонна, ёки ўтган йилга нисбатан 350 тонна кўп пахта топширишни ўз олдимизга асосий мақсад қилиб қўйдик.

Тупроққа тез уруғ ташлаш, кўчатларни барвақт ҳосилга киритиш ва уни об-ҳавонинг қулай пайтларида йиғиштириб олиш учун қандай ишлаяпмиз? Экишга тайёргарлик кўришни айниқса ҳар тарафлама кучайтириб юбордик. Ариқ-зовурларни тозалаб қўйганимизга анча бўлди. Карта четлари, ўрталаридаги ўнқир-чўнқирларни текислаш тугалланай, деб қолди. 4150 гектар ернинг ярмидан кўпроғи экишга тахт. Юздан ортиқ сеялкаларимиз экишга шай.

Пахтачиликни ривожлантиришда маҳаллий ва маданий ўғитлардан рационал фойдаланиш муҳим аҳамиятга эга. Ерга қанчалик эрта ўғит солинса, шунчалик фойдали. Биз буни ҳисобга олиб, бирмунча ташкилий ишларни амалга оширдик. Авваллари чигит экиш билан бир вақтда ерга азот солинарди. Энди бу йилдан бошлаб экиш билан биргаликда азот ва фосфорни ерга солишга қарор қилдик. Сеялкаларимизнинг ҳаммаси қайтадан шунга мосланди. Йиллик норманинг 50 проценти миқдоридаги азот кузда ерга сепилганди. Энди чигит билан бирга 15-20 процент азот ва анча миқдорда фосфор соламиз. Бу эса ернинг кучига-куч қўшади. Уруғнинг тез ривожланиб, бақувват ўсишини таъминлайди.

Бизда ўтган йилларга нисбатан мустақил ишлайдиган звенолар анча кўпайди. 84 звенодан 50 таси ана шундай звенолардандир. Улардаги иш планли ва режа билан амалга оширилмоқда. Деҳқонларимиз мусобақани кучайтириб, дала ишларини борган сари тезлаштиряптилар. Қисқа вақт ичида ҳамма ерлар текисланиб, мола босилади. 1 апрелдан эса, барча майдонларга барака уруғини ташлаймиз. Техника ва ишчи кучларидан моҳирлик билан фойдаланиб, чигитни тупроқнинг ўз намида ундириб олиш учун ҳаракат қиламиз.

Партия ва ҳукуматимиз биз пахтакорлар учун барча қулайликларни яратиб берган. Пахтакорлар ер текислайдиган, ариқ оладиган янги-янги машиналар, экскаватор ва бошқа хил техника билан таъминланмоқда. Кўплаб минерал ўғитлар олиб турибмиз. Ҳосилнинг асосий қисмини машиналар билан териб олиш учун эндиликда тўла шароит яратиб берилди. Биз партия ва ҳукуматимизнинг оталарча ғамхўрлигига амалий иш билан жавоб бериб, беш йилликнинг учинчи йилида ўз зиммамизга олган социалистик мажбуриятларимизни шараф билан бажарамиз.

КПСС МОСКВА ШАҲАР ТАШКИЛОТИНИНГ XIX КОНФЕРЕНЦИЯСИ

МОСКВА, 28 март. (ТАСС). Бугун Союзлар уйининг колонна залида КПСС Москва шаҳар ташкилотининг XIX конференцияси очилди.

Конференция иштирокчилари жаҳонда биринчи бўлиб космосни забт этган, СССРнинг машҳур космонавт учувчиси, КПСС аъзоси, СССР Олий Совети депутати, Совет Иттифоқи Қаҳрамони, полковник Ю. А. Гагарин ва авиация қисми командири, КПСС аъзоси, Совет Иттифоқи Қаҳрамони, инженер-полковник В. С. Серегин самолётда машқ қилиб учиш вақтида юз берган фалокат натижасида фожиали ҳалок бўлганликлари муносабати билан ўринларидан туриб, бир минут сукут сақлаб уларнинг хотирасини ҳурмат билан эсга олдилар.

Конференциянинг қуйидаги кун тартиби тасдиқланди: КПСС Москва шаҳар комитетининг ҳисоботи; КПСС Москва шаҳар ташкилоти ревизия комиссиясининг ҳисоботи; КПСС Москва шаҳар комитетини сайлаш; ревизия комиссиясини сайлаш.

Конференция ишида Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, К. Т. Мазуров, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, А. Н. Шелепин, Ю. В. Андропов, В. В.Гришин, П. Н. Демичев, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев ўртоқлар қатнашмоқдалар.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Москва шаҳар комитетининг биринчи секретари В. В. Гришин Москва шаҳар партия комитетининг ишлари тўғрисида ҳисобот берди.

Москва шаҳар партия ташкилоти Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг актив жанговар отрядидир, деди у. Пойтахт меҳнаткашлари Москва шаҳар партия ташкилоти раҳбарлигида коммунистик қурилишда катта муваффақиятларга эришдилар. Кейинги икки йил мобайнида Москвада ишлаб чиқарилган саноат маҳсулотининг ҳажми 12,9 процент ошди. Мана шу ўсишнинг деярли ҳаммасига меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобидан эришилди. Пойтахт меҳнаткашлари беш йиллик план топшириқларини 1970 йил 7 ноябргача бажариш, В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигини ишлаб чиқаришда янги муваффақиятлар билан кутиб олишга қарор қилган шаҳардаги илғор корхона коллективларининг ташаббусини якдиллик билан қўллаб-қувватладилар.

Конференция ўз ишини давом эттирмоқда.

ПОЛИЗ ЭКИНЛАРИ ЭКИЛМОҚДА

Ўзбекистон полизчилари ўнлаб гектар ерга полиз экинлари экдилар. Бу йил республикада уларнинг майдони кенгайтирилди. Хўжаликлар тарвуз ва қовун экиш учун Амударё соҳилларида ва Қизилқум чегарасида ўзлаштирилган ерларни ажратдилар. Машҳур Хоразм қовунларининг уруғи, Сирдарё даштларида етиштирилаётган жуда катта тарвузларнинг уруғлари яхши ўғитланган тупроққа ташланмоқда.

Ўзбекистон полизчилари беш йилликнинг учинчи йилида эл-юрт дастурхонига икки юз минг тоннадан кўпроқ — гектар бошига 146 центнердан ширин-шакар маҳсулот етказиб беришга аҳд қилдилар.

(ЎзТАГ).

ЯРИМ АСР ЖАНГОВАР САФДА

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» ГАЗЕТАСИ ЮБИЛЕЙИ ОЛДИДАН ИЛМИЙ КОНФЕРЕНЦИЯ

□ □

Шу йилнинг июнь ойида республика меҳнаткашлари отахон газета — «Совет Ўзбекистони»нинг биринчи сони чиққанига 50 йил тўладиган кунни кенг нишонлайдилар. Ҳозир севимли газетамиз юбилейига қизғин тайёргарлик кўрилмоқда.

Кеча матбуот, нашриёт, радио ва телевидение ходимлари, В. И. Ленин номли ТошДУ журналистика факультети ўқитувчилари ва талабалари, жамоатчилик вакиллари Ўзбекистон КП Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг мажлислар залига тўпландилар. Бу ерда газетанинг 50 йиллигига бағишланган илмий конференция бўлиб ўтди. Конференцияни Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Давлат матбуот комитетининг раиси, республика журналистлар союзи правлениесининг раиси З. И. Есенбоев очди.

«Совет Ўзбекистони» газетасининг редактори М. Қорнев «Маҳаллий матбуотга партия раҳбарлиги», редактор ўринбосари Х. Едгоров «Газетанинг туғилиши», Тошкент Давлат университети рус ва ўзбек журналистикаси тарихи кафедрасининг катта ўқитувчиси Т. Пидаев «Газета ва ишчи-деҳқон мухбирларининг ҳаракати», «Совет Ўзбекистони» газета редакциясининг бўлим мудири М. Назаров «Газетанинг оммавий ишлари» деган темаларда доклад қилдилар. Тарих фанлари доктори, профессор Т. Эрназаров илмий конференцияга якун ясади.

Бекобод районидаги 1-«Далварзин» совхозида кўкламги дала ишлари қизитиб юборилди. Пахта майдонлари чигит экишга тайёрланмоқда. Суратда: 5-бўлимдаги 3-бригаданинг чигит экиладиган майдонлари борона қилинмоқда. Б. Сафаров фотоси.

Янгийўл районидаги «Интернационал» колхозининг деҳқонлари эрта эксанг—эрта йиғасан деган доно мақолга доимо амал қиладилар. Улар бу йил ҳам ерларни чигит экишга сифатли тайёрламоқдалар. Суратда: участка бошлиғи И. Ҳайдаров (чапда) ва колхоз партия ташкилотининг секретари М. Шукри ўғли тупроқнинг қай даражада етилганлигини кўздан кечирмоқдалар.

Н. Тўраев фотоси.

ИРОДА

...Ўша йили кутилмаган ҳодиса рўй берди. Ҳар йили топшириқни муддатидан илгари ўринлатиб келаётган колхоз, нима ҳам бўлди-ю, маррага етолмай қолди.

Бу колхозчиларни, хўжаликнинг раҳбарларини, айниқса, раис Аҳмад акани қаттиқ ташвишга солиб қўйди. Қишлоқда, районда, қолаверса, областда ўзига яраша обрўси бор. Энди буёғи нима бўлди, эл-юрт нима дейди, ўйларди раис.

Хаёл эса уни узоқларга олиб кетарди.

Аҳмад ака асли Ачамайли қишлоқлик деҳқонлардан.

Игирма йилдирки, пахтачилик билан шуғулланади. Дастлаб колхоз идорасида секретарь бўлиб ишлади. Чаққонгина, серҳаракат, хушмуомала йигит тез орада кўпчиликнинг эътиборини қозонди. Уни бригадир қилиб кўтаришди, ишончни фидокорона меҳнат билан оқлашга киришди.

Дастлабки йилиёқ у бошлиқ бригада ҳар гектаридан 30 центнердан ошириб пахта топширди. Орадан бир йил ўтгач, Аҳмад акани ҳосилот советининг раиси вазифасига тайинладилар. Кечани кеча демай, кундузни кундуз демай елиб-югурди. Ҳосилдорликни кўтариш учун жон куйдирди. Шу орада хўжаликка янги раис сайлаш керак бўлиб қолди. Колхозчилар Аҳмад аканинг ташкилотчилик қобилияти, тажрибали пахтакор эканлигини ҳисобга олиб раисликка тавсия этишди.

Аҳмад Душабоев кўпчиликка суяниб, тажрибали кекса деҳқонларнинг маслаҳатига амал қилиб иш олиб борди. Энг аввало ишлаб чиқаришнинг ҳал қилувчи участкаларини малакали кадрлар билан мустаҳкамлашга эътибор берди. Деҳқончилик маданиятини ошириш учун мутахассисларга меҳрибонлик кўрсатди.

Аҳмад аканинг раҳбарлиги ва ташаббуси билан колхозда ҳосилдорлик йил сайин кўтарилиб, даромад орта борди. Шу зайлда ўн йилдан ортиқ колхозга раислик қилди.

Бироқ 1963 йилга келиб... Раис ана шуларни ўйларкан, ташвиши ортар, ор-номус кучи уни қийнаб қўйганди. Тўғри, планнинг бажарилмай қолишига айрим сабаблар ҳам бор эди. Об-ҳаво ҳар йилгидан кўра ноқулай келди. Ғўза кечки бўлиб, терим мавсуми узайиб кетди. «Лекин кўпчиликнинг ўртасида ана шу баҳона айтилганида, одамлар кулишмайдими? Қўйинг, бундай гапларни. Ўша сизларнинг ғўзаларингизни уриб кетган совуқ, дўл қўшниларингизнинг ҳам экинига шикаст етказган-ку, нега улар ғўзаларини ўнглаб олишди, деб уялтиришмайдими? Одамлар бизга ҳар қанча айб қўйишса ҳақли. Афтидан, раҳбаримиз деб, ўзимизга ортиқ ишониб, талабчанликни бўшаштириб юборганга ўхшаймиз. Мени раисликдан озод қилинглар. Ўрнимга ёшлар ишласин, менга қандай иш берсалорингиз ҳам, розиман деб айтаман», ўйларди у.

Райком секретари Турғун ака Ражабов Аҳмад аканинг қатъий қарорга келганлигини эшитиб, аввалига ҳайрон бўлиб қолди.

— Мен сизга тушунолмаяпман, — деди у. — ахир ҳеч ким сизни ишни эплолмадинг, деб камситаётгани, ўрнингни бўшатиб қўй, деяётгани йўқ-ку. План бажарилмаган бўлса, бунинг учун фақат раис айбдор эмас. Активлар бор, партия ташкилоти бор. Ҳисобот йиғилишида ҳаммасини гаплашиб оласизлар. Кўплашиб ҳаракат қилсаларинг, келаси йили ишингиз албатта юришиб кетади. Ё қийинчиликдан чўчияпсизми?

Райком секретарининг сўнгги гаплари Аҳмад акага бироз оғир туюлди, лекин буни сездирмасликка ҳаракат қилиб турарди:

— Аксинча, деди Аҳмад ака ўзини ўнглаб олиб, — қийинчиликларга пешвоз чиқмоқчиман. Очиғини айтсам, бригадирликни қўмсаб қолдим. Майли, энг қолоқ участкага юборинглар.

...Аҳмад ака ҳисобот сайлов йиғилишидан руҳи анча енгил бўлиб чиқди. Айрим кишилар бундан таажжубда эди. «Ажабо, деб ўзаро шивирлашарди, улар одамлар, раисликдан бўшаса, қовоғини солиб, тумтайиб юрарди. Бу бўлса қувончини яширолмаяпти. Бунда бир гап бўлса керак. Катта айб қилиб қўйган-у, сувдан қуруқ чиқиб кетмоқчи-да».

Бошқа бировлар эса, «раис анча бамаъни одам эди, бўшаб чакки иш қилди. Бригадир бўлармиш. Бундайларнинг кўпини кўрганмиз. Раҳбарлик ишидан бўшагач, бригадир бўлиб боришади-да, бир-икки йил ишлайдими, йўқ-ми, қийинчиликларга чидай олмай хит бўлиб чиқиб, кетишади. Катта охирдан сув ичиб, еб ўрганиб қолган-да!» дейишди.

Эл оғзига элак тутиб бўлармиди? Аҳмад ака бундай гапларни эшитса ҳам эшитмасликка олди. Сабабки, у раисликдан бўшагани учун сира-сира ҳам хафа эмасди; қалб амри билан янги ишга отланган эди у...

Бригадир дала айланар экан, ана шундай хаёлларни фикридан ўтказди. Лекин одамлар унинг бу ўйларини билишармикин ёки улар Аҳмад ака билан кўришиб, ҳол-аҳвол сўрашганларида, шунчаки муомалада бўлиб, у кетгач, «кечагина юрувдинг, ҳаммамизга буйруқ бериб, энди бўлса сенга ҳам иш буюришади» деб айтишаётганганмикан? Наҳотки улар бригадирнинг юрагидаги эзгу ниятларини сезишмаса!

Аҳмад ака юракдаги дардларини дўсти Абдуллога айтиб берди. У билан Улуғ Ватан уруши фронтларида немисларга қарши биргаликда жанг қилишган. Шу туфайли ҳаммадан кўра уни ўзига яқин билар, қадрдон ҳисобларди.

— Сен ундай деб ўйласанг, хато қиласан, — деди Абдулло, — ҳимматинг одамларнинг сенга бўлган меҳр-муҳаббатингни ошириб юборди. Ҳар қандай бўлса тортинмай айтавер.

Бригадирнинг кўнглидаги ҳижил тарқалиб хурсанд бўлиб кетди. Эртасига дам олиш пайтида одамларни шийпонга тўплаб, маслаҳатлашиб олди. Ана шунда Аҳмад аканинг ёдига райком секретарининг :«Сизга бириктириладиган 1-бригада ерлари районнинг дарвозаси ҳисобланади. Утганнинг ҳам, кетганнинг ҳам кўзи тушади. Очиғини айтсам, кейинги йилларда бу ерларга қаралмай қўйилган. Натижада далаларни ўт босиб, ҳосилдорлик камайиб кетган. Энди сизга ишонсак бўлади, ҳосилдорликни албатта кўтарасиз» деб айтган гаплари ёдига тушди.

Бу гапларни бригада аъзоларига хам айтиб берди. Сўз навбати Худойқул Эламасовга тегди.

— Бўлмасам,— деди у,— биринчи ишни бегона ўтнинг илдизларини тозалашдан бошлаймиз. Ерни деҳқон силаб-сийпаса, тозаласа, тўйдирса ер ҳам ундан неъматини аямайди.

Шундан сўнг яна икки-уч колхозчи гапирди. Улар ўгитнинг исроф қилиниши, машинанинг қадрига етилмаслиги ва бошқа айрим камчиликлар ҳақида гапирдилар.

— Бундай камчиликларга барҳам беришнинг бирдан-бир йўли,— деди Аҳмад ака,— хўжалик ҳисобида ишлайдиган комплекс звенолар тузиш.

Бу таклиф ҳаммага маъқул тушди. Сотиболди Исроилов, Арслон Турсунов, Худойқул Эламасов сингари коммунистлар механизациялашган звенога бошлиқ қилиб тайинланди. Улар колхоз правлениеси билан шартнома тузиб, ҳар бири 40—50 гектардан ер, керакли техникани ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналарини ажратиб олиб ишга киришдилар.

Далаларда меҳнат қизиб кетди. Трактор билан ер ҳайдаб, ажриқнинг илдизлари териб олиниб, дала ўт-ўланларнинг уруғидан тозаланди. Хўжалик ҳисоби ҳар кимни, ҳар бир колхозчини ўғитдан тежаб-тергаб фойдаланишга, ишни сифатли бажаришга, кўпроқ техникага суяниб иш олиб боришга, агротехника қоидаларини ўз вақтида бажаришга даъват этди.

Аҳмад ака бошлиқ пахтакорлар биринчи йилиёқ илгарилари ҳар гектаридан 14 центнердан ҳосил олинган далалардан 28 центнердан ошириб пахта топширдилар.

Келгуси йили янги ерлар ҳисобига экин майдони кенгайтирилди. Механизациялашган звено сони бештага етказилди. Ҳосилдорлик ҳам тўрт-беш центнер ортди. Энг муҳими, бригада ҳосилнинг салкам 70 процентини машинада териб олди. Планни ҳаммадан илгари бажарди.

Коммунистлар ҳақида ҳикоялар

Юбилей йилида коммунист Аҳмад Душабоев бошлиқ бригада пахтакорлари яна ҳам баракали меҳнат қилдилар. Районда биринчилар қатори пахта планини бажардилар. Машинада терилган пахта илгариги йиллардагига қараганда кўпайди. Энди Аҳмад аканинг номи ҳаммаёққа машҳур бўлиб кетди. Уни «Аҳмад полвон» деб атай бошладилар.

Тез орада коммунист Душабоевнинг яна бир ибратли ташаббуси ҳақида хушхабар тарқалди.

Одатда машина теримидан сўнг ерга тўкилган, чаноқда қолиб кетган пахтани териб олган колхозчиларга килограммига қараб ҳақ тўланарди.

— Бу усулдан воз кечайлик, — деб таклиф қилди Аҳмад ака бригада коммунистларининг йиғилишида, — эндиликда эскириб қолди.

— Бўлмаса қандай ишласак демоқчисиз? — деб сўради колхозчилар.

— Менимча, — деди Аҳмад ака, — ҳар бир колхозчига маълум бир гектар майдонни бириктириб берсак-да, ҳақни ана шу ердаги пахталар қандай тозалаб олинганига қараб тўласак. Ҳам колхозга фойда, шудгорга ер эрта бўшайди, ҳам колхозчига фойда, у ўзи учун меҳнат қилаётганлигини ҳис қилиб, ишни соз бажариш учун курашади.

Аҳмад ака бу усулни дастлаб ўзининг бригадасида жорий қилди. Янгилик яхши самара берди. Кейин уничг бу ташаббуси бутун колхозга ёйилди. Район партия комитети Душабоев бригадасининг илғор тажрибасини оммалаштириш ҳақида қарор чиқарди. Янгилик кенг қанот ёзди.

Душабоев ишлаб чиқариш илғоригина бўлиб қолмай, ғамхўр, меҳрибон тарбиячи ҳамдир. Ҳозирги раис унинг шогирдларидан бири — дастлаб колхоз идорасида бухгалтер бўлиб ишлади, кейин колхоз партия комитетининг секретари бўлиб кўтарилди. Аҳмад ака уни ўз ўрнига раисликка тавсия этди. «Қандай бўларкин, уддалай олармиканман?» деб иккилланганида, «қўлингдан келади, кўплашиб ёрдам бериб турамиз», деб кўнглини кўтарди. Керак бўлганида маслаҳатларини аямади.

— Мен Аҳмад аканинг самимий кўмаги ва ёрдамлари учун миннатдорман, — дейди раис Абдусаттор Абдужабборов.

Сўнг у бир воқеани гапириб берди. Аҳмад ака билан бир йилда ва бир вақтда райондаги пахтакор колхозлардан бирининг ҳам раиси ишдан бўшаган. Уни ҳам қолоқ бригадага юборганлар. Бироқ, у раис меҳнатга бўйин ёр бермади. Бутунлай бошқа йўлдан борди. Колхоздаги айрим дангаса, бир вақтлари озроқ хизмат қилиб қўйиб, кейин сояпар бўлиб қолган кишиларни топиб олиб, янги раис ва активлар ҳақида ҳар хил миш-мишларни тарқатиб, уларни бир-бирига ёмон кўрсатиб, кўп номаъқулчилик ишларни қилди. Охири ўзи шарманда бўлди. Деҳқончиликдан воз кечиб, бошқа ишга ўтиб кетишга мажбур бўлди.

— Аҳмад акага эса, — деб таъкидлади раис, — ғаразгўйлик бутунлай ёт нарса. У киши ниҳоятда камтар, ҳамма учун ҳам баравар. Ўзидан катталарни ҳурмат қилади, ёшларни ўқисин, ўссин, унсин деб жон куйдиради.

Раис сўзини давом эттирди. Аҳмад аканинг қистови ва маслаҳати билан қишлоқ хўжалиги институтига сиртдан ўқишга кириб олганлигини фахр билан сўзлади.

— Авжи дала ишлари қизғин пайт эди. Имтиҳон топшириш керак бўлиб қолди. Дала ишлари ўлда-жўлда бўлиб қолмасмикан, деб ўзимча ҳавотир қилиб, кўнглим ҳижил бўлиб турган эди, Аҳмад ака келиб қолди. Унга ҳасратимни айтган эдим койиб кетди.

— Сен бемалол имтиҳонга тайёрлигингни кўравер, — деди у.

Сўнг ҳазиллашиб, бир шартим бор, деб айтди.

— Шартингизни айтинг, — дедим.

— Шартим шуки, — деб кулиб гапирди Аҳмад ака, —сен имтиҳонларни фақат бешга топширасан. Биз ҳам дала ишларини аъло даражада ўрнига қўйиб бажаришга сўз берамиз.

Кўнглим тоғдек кўтарилиб кетди. Мен ҳам ваъданинг устидан чиқишга ҳаракат қилдим. Аҳмад ака ҳам дала ишларини кўнгилдагидек ташкил этиб, экиш, парвариш ишларида бошқа бригадаларда ҳам ёрдам бериб турди.

— Аҳмад акадан ҳамма ўрнак олади, — дейди раис, — у киши сиёсий ташкилотчи, партия бюросининг аъзоси сифатида ҳамма вақт ва ҳар доим бизга ёрдам бериб келмоқда.

— Унинг бу йилги ишлари ҳам чакки эмас, давом қилди раис,— бригада ерлари ҳаммадан илгари экишга тахт қилиб қўйилган. Техника ҳам соз. Аҳмад ака бу йил ҳам планни ҳаммадан илгари бажаришга, ҳосилдорликни кескин ошириб ҳосилнинг деярли ҳаммасини машинада териб олишга сўз берди. Бунинг учун эса ишни бошидан пухта қилмоқда. Коммунист шундай бўлиши керак-да! Мардни меҳнат енголмайди!

Бу гапларнинг маъноси катта! Раис, «коммунист учун ишнинг катта-кичиги йўқ. У қаерда элга, халққа кўпроқ фойда келтира олишини билса, ўша ерда меҳнат қилиши керак. Бундай меҳнат завқли ва шавқли бўлади. У кишига олам-олам қувонч ва бахт келтиради», деб айтмоқчи эди.

Оддий коммунист Аҳмад Душабоев ана шундай бахтга, завқ-шавққа сазовор бўлаётган деҳқонлардан бири.

Н. РИХСИЕВ.

Бўка. «XIX партия съезди» колхози.

ФАН ВА ТЕХНИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

ҚОРОНҒИДА СУРАТ ОЛАДИГАН АППАРАТ

Японияддаги фирмалардан бирида қоп-қоронғи вақтда сурат оладиган фотоаппарат ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Сурат кўз билан кўриб бўлмайдиган инфрақизил нурни сезадиган махсус плёнкага туширилади. Аппаратга магний ампулали иккита рефлектор ўрнатилган. Магний ёқилгач, интенсив равишда ёруғ нур ҳосил бўлади. Бу нурларнинг инфрақизил зарраларини рефлекторлар суратга олинаётган предмет томон йўналтириб туради. Кўзга тушадиган ёруғликни эса махсус фильтрлар ютиб юборади. Шу сабабли магний ёқилган пайтда аппарат қоронғиликда кўринмай тураверади.

Янги аппарат билан юз метр масофа оралиғида ҳам сурат олиш мумкин.

ТЕЗ ҚУРИЙДИГАН БЎЁҚ

Инглиз кимёгарлари бетон ва асфальт йўлларга қопланадиган тез қурийдиган ва узоққа чидайдиган материал ихтиро қилдилар. Ана шу ўзига хос бўёқ резина-пластмасса моддасидан таркиб топган бўлиб, ичига қисман шиша заррачалари ҳам аралаштирилган. Бу, автомобиль чироқлари ёруғини йўлда яхши акс эттириш учун зарур.

Янги бўёқ икки хил қилиб тайёрланади. Чўткада бўяш ёки пульверизаторда сепиш учун суюқ, трафарет орқали ерга ёпиштириш учун қаттиқ ҳолатда тайёрланади. Ҳар икки ҳолда ҳам бўёқ бир зумда қурийди. Яна яхши томони шундаки, ҳар қандай об-ҳаво шароитида ҳам у айнимайди, ғилдираклар билан ишқаланиш натижасида ўчиб кетмайди.

АЖОЙИБ МИНЕРАЛ

Кейинги йилларда республикамизда глауконит номли минералга қизиқиш борган сари ортмоқда. Глауконит ажойиб хоссаларга эга бўлиб, халқ хўжалигимиздан кенг ўрин олаётир.

Ҳозирги вақтда бу минерал бетонларнинг махсус хилларини олишда, биноларнинг ички ва ташқи томонларини, саноат асбоб-ускуналарини, тракторлар ва пахта териш машиналарини бўяшда ишлатилмоқда. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг химия ва Ботаника институтларида глауконитнинг кўпгина бошқа қимматли хоссаларга эга эканлиги аниқланди. Олимлар минерал нефть маҳсулотларини, ўсимликлар мойлари ва оқава сувларни тозалашда катта аҳамиятга молик эканлигини исботладилар. Глауконитнинг оз қисми минерал ўғитларга қўшиб ишлатилганда пахта ҳосили ўн икки процентгача ошиши маълум бўлди.

ВИСКОЗИМЕТР

Саноатда олинувчи ва ишлатилувчи суюқликларнинг ёпишқоқлик каби параметри муҳим аҳамиятга эга. Маҳсулотларнинг тайёр бўлган-бўлмаганлигини билиш учун чуқур лаборатория ишлари олиб бориш лозим. Бу эса анча қийинчиликлар туғдирарди. Бу муаммони Тошкент политехника институти кимё-технология факультетининг бир группа ходимлари муваффақиятли ҳал қилдилар. Улар суюқликлар ёпишқоқлигини автоматик суратда ўлчовчи янги вискозиметр яратиб, давлат ихтиро комитетининг авторлик гувоҳномасини олишга муваффақ бўлдилар.

АПОХЛОРИН

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ўсимлик моддалари кимёси институтида гипертония касаллигига қарши ишлатиладиган апохлорин деган препарат яратилди. Янги дорини саноат миқёсида ишлаб чиқариш учун барча маълумотлар Тошкент фармацевтика заводига берилди.

Тошкент, Москва, Минск, Одесса ва бошқа шаҳарлардаги клиникаларда ўтказилган тажрибалар апохлориннинг ажойиб препарат эканлигини кўрсатди. Апохлорин эндартериит касаллигини комплекс равишда даволашда ҳам қўлланилади.

Ш. ҒУЛОМОВ,
Қ. АХМЕРОВ,
инженерлар.

ТУРКМАНИСТОН ССР. Красноводск нефтни қайта ишлаш заводида юқори сифатли нефть маҳсулотларини ишлаб чиқарувчи янги технология мосламаларини монтаж қилиш ишлари ниҳоясига етказилди. Суратда (юқоридан биринчи); янги мосламанинг бош оператори В. Ф. Горячев ўз ҳамкасблари билан.

В. Кошевой фотоси, (ТАСС).

СВЕРДЛОВ ОБЛАСТИ. Бу ерда 6-асбестни қайтадан бойитиш фабрикаси қуриляпти. Бу янги корхонада йилига миллион тонна руда ишлаб чиқарилади. Суратда: (юқоридан иккинчи) қурилиш участкаларининг бирида.

Б. Истомин фотоси, (ТАСС).

А. Н. КУЗЬМИН номидаги Новосибирск металлургия заводининг маҳсулоти Иттифоқимизда ва чет элда юқори баҳоланмоқда. Корхона коллективи топшириқ нормаларини ортиғи билан адо этаяпти. Айниқса заводнинг 2-цехи коллективи ишда катта муваффақиятларга эришяпти. Чапдаги суратда: шу цехнинг кўриниши.

А. Поляков фотоси, (ТАСС).

ПЕРМЬ ОБЛАСТИ. Чайковский номидаги шойи газламалар комбинатида янги тўқима дастгоҳлари синовдан ўтказилмоқда. Пастдаги суратда: корхона мастери Виктор Вернаков ишчилардан Л. Кузнецова ва З. Бурдиналар билан янги дастгоҳларни ўзлаштирмоқдалар.

Е. Загуляев фотоси, (ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССР геология министрлигига қарашли лабораториянинг 16-бўлимида катта илмий-тадқиқот ишлари олиб борилмоқда. Бу ерда минерал хомашёларни такомиллаштириш методлари ўрганилмоқда. Суратда: рентгенология лабораториясининг катта инженери Владимир Григоренко иш устида.

Н. Ключнев фотоси, (ЎзТАГ).

ИМПЕРИАЛИЗМНИНГ

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМ АСОСЛАРИ МАКТАВИ

Партия маорифи шохобчасининг ўрта звеноси тўгаракларидаги пропагандист ва тингловчиларга ёрдам тариқасида бугун «Империализмнинг асосий белгилари» темаси бўйича методик маслаҳат берамиз. Материални Ўзбекистон КП область ва шаҳар комитетлари Сиёсий маориф уйининг методик совети тайёрлаган.

Пропагандист кириш сўзида илгариги темаларда эркин конкуренцияга асосланган капитализм ўрганилганлигини тингловчиларга эслатиб ўтиши зарур. Шундан сўнг сиёсий иқтисод курсида империализм темаси ўтилиши сабабларини тушунтирса, мақсадга мувофиқ бўлади.

Лекцияда қуйидаги масалалар қараб чиқилиши тавсия этилади.

1. В. И. Ленин томонидан империализм ҳақидаги илмий назариянинг ишлаб чиқилиши.

2. Молия капитали ва молия олигархияси.

3. Дунёга ҳукмронлик учун кураш.

4. Империализмнинг мустамлака системаси.

1. В. И. Ленин томонидан империализм ҳақидаги илмий назариянинг ишлаб чиқилиши. Пропагандист бу масалани ёритишда В. И. Лениннинг империализм ҳақидаги илмий назариясини яратишдаги роли ва бу назария янги шароитда марксча сиёсий иқтисоднинг ривожлантирилиши ва давоми эканлигини тушунтириши лозим. Шундан сўнг монополияларнинг ташкил топиши масаласига тўхталиш керак.

Маълумки, XIX асрнинг охири ва XX аср бошларида капитал ва ишлаб чиқаришнинг концентрациялашуви ўзининг энг юқори чўққисига етди. Монополистик капитализмгача бўлган капитализм учун эркин конкуренция характерли эди. Ана шу эркин конкуренция К. Маркс кўрсатганидек, ишлаб чиқаришнинг концентрациялашувига олиб келади. Бу эса маълум босқичга етганда монополияни вужудга келтиради.

В. И. Ленин конкуренциянинг монополияга айланиш сабабларини, монополиялар пайдо бўлиш процессининг объектив характерини кўрсатиб берди. **«Концентрациялашувнинг ўсиши,** — деган эди В. И. Ленин,— **маълум даражага етгач, ўз-ўзидан худди монополияга олиб келади, дейиш мумкин. Чунки бир неча ўн ҳисобланган гигант корхоналарнинг бир-бирлари билан келишувлари осон, иккинчи томондан эса, конкуренциянинг қийинлашуви, монополияга бўлган тенденция корхоналарнинг худди шу катталигидан туғилади»** (В. И. Ленин. «Империализм — капитализмнинг юқори босқичи» Ўздавнашр, 1957 йил, 15—16 бет).

Демак, корхоналарнинг йириклашуви конкуренцияни қийинлаштиради, унинг оқибатини ҳалокатли қилади ва монополияга интилишини туғдиради. Монополияга бирлашиш эса юқори фойда олиш учун шароит яратади. Эркин конкуренция ўрнини монополия олиши империализмнинг иқтисодий моҳиятини ташкил қилади.

Монополия — бу жуда йирик капиталистик корхоналар ёки капиталистик корхоналарнинг бирлашмаларидан иборат бўлиб, улар бирор маҳсулотни ишлаб чиқариш ёки сотишнинг асосий қисмини ўз қўлларига тўплаб оладиларки, бу ҳол уларга конкуренцияни чеклаб қўйишга ва товарларга юқори монопол нархлар белгилашга имкон беради.

Монополиялар аввал оғир саноатда, сўнгра аста-секин енгил саноат, транспорт, савдо, банк ишида ва қишлоқ хўжалигида ёйилди. Ҳозирги кунда капиталистик мамлакатларнинг бутун экономикасида монополиялар ҳукмронлик қилади. **Монополияларнинг асосий формалари — картель, синдикат, трест ва концерндир.** Монополияларнинг формалари турли-туман бўлса-да, уларни тузишдан мақсад битта: монопол юқори фойда олишдан иборат.

Капитализмнинг асосий иқтисодий қонуни — қўшимча қиймат ишлаб чиқариш капитализмнинг барча босқичлари учун хос хусусият. Империализм даврида бу қонун янада ривожланади. Монополистик капитализмгача бўлган капитализмда қўшимча қиймат қонуни ўртача фойда қонунида намоён бўлар эди. Империализм даврида эса у монопол юқори фойда қонунида намоён бўлади.

Ҳозирги кунда АҚШдаги барча корпорацияларнинг йиллик фойдаси 5—7 процентни ташкил қилган ҳолда, йирик монополияларнинг фойда нормаси 40—60 процент, ҳарбий саноатда эса 70 процентгача боради.

Империализм капитализмнинг барча зиддиятларини янада кескинлаштиради. **«Империализм,** — деган эди В. И. Ленин,— **аслида капитализмни пастдан юқоригача қайтадан қурмайди ва қайтадан қура ҳам олмайди. Империализм** капитализм зиддиятларини чигаллаштиради ва кескинлаштиради, **эркин конкуренция билан монополияни «чалкаштириб юборади», лекин айирбошлашни, бозорни, конкуренцияларни, кризисларни ва шу кабиларни империализм йўқ қила олмайди».** (В. И. Ленин, Асарлар, 24-том, 493-бет).

П. Молия капитали ва молия олигархияси. Бу масалани аввало империализмда банкларнинг янги роли, банк монополияларининг ташкил топишини баён қилишдан бошламоқ керак.

Дастлаб банклар асосан қарз олиб қарз беришда воситачи бўлиб хизмат қилган эди. Аммо капитализм ривожланиши билан саноатнинг концентрацияси асосида банк капиталининг ҳам концентрациялашуви юз беради. Энг йирик банклар акция сотиб олиш, кредит бериш ва шу кабилар ёрдами билан майда ва ўрта банкларни ўзларига бўйсундирадилар. Йирик банклар монопол мавқега эга бўлиб олиб, таъсир доираларини тақсим қилиш тўғрисида бир-бирлари билан келишадилар. Банкларнинг монополистик иттифоқлари тузилади.

Банклар саноат, савдо, транспорт корхоналарининг акцияларини сотиб олиб, бу корхоналарга шерик эга бўлиб қолишлари, шунингдек, саноат монополияларининг банкларнинг акцияларини сотиб олишлари натижасида монополистик банк капитали билан монополистик саноат капитали бир-бирига чирмашиб, қўшилиб кетади. Бунинг натижасида молия капитали келиб чиқади.

Молия капитали нима? В. И. Ленин молия капиталининг табиати ва моҳиятини кўрсатиб берган эди: **«Ишлаб чиқариш концентрацияси; бундан ўсиб чиқадиган монополиялар; банкларнинг саноат билан қўшилиб ёхуд уланиб кетиши — молия капитали деган тушунчанинг мазмуни мана шу».** (В. И. Ленин, «Империализм — капитализмнинг юқори босқичи», 47-бет).

Молия капиталининг ташкил топиши ўз навбатида молия олигархиясининг ҳукмронлигига олиб келади. Чунки, энг йирик молия капитали мамлакат хўжалигининг муҳим тармоқларини ўз қўлларида тутиб, ижтимоий бойликнинг кўп қисмига хўжайин бўла олади. Капиталистик монополияларнинг хўжайинлик қилиши муқаррар суратда молия олигархиясининг

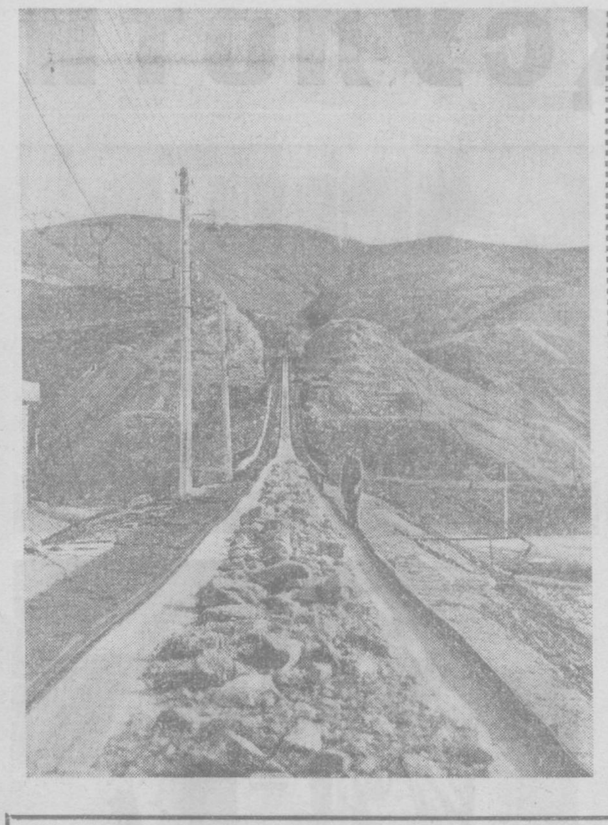

ФАСЛЛАРНИ ҚАРШИЛАБ

Баҳор фасли элимизга илиқ кунларни бошлаб келди. Ҳадемай жазирама иссиқ кунлар ҳам эшик қоқади.

1-пойафзал фабрикасининг аҳли кўклам фаслига мос оёқ кийимлари ишлаб чиқариб, ёз ойлари учун қулай моделларини тайёрламоқда. Қишлоқ хўжалик ходимлари учун ҳозиргача 120 минг жуфтдан ортиқ махсус ёзбоп енгил ва арзон этиклар тайёрланди. Шу кунларда эса сунъий теридан тайёрланадиган енгил оёқ кийим ишлаб чиқариш технологияси ўзлаштирилмоқда. Бу ишни 5-цех коллективи технолог ва моделчилар билан ҳамкорликда олиб бормоқдалар.

Фабрикада ишлаб чиқариш унумдорлигини ошириш, фаслбоп оёқ кийимлар тайёрлашда янги техника воситаларидан кенг фойдаланилмоқда. Шу йилнинг ўзидаёқ турли хил операцияларни бажарувчи йигирмага яқин дастгоҳлар ўрнатилди. Бу эса ўз навбатида қўл кучини енгиллаштириш, маҳсулот сифатини яхшилашга шубҳасиз ижобий таъсир кўрсатади.

А. ЗОКИРОВ.

Олмалиқ кон-металлургия комбинатида саккиз километрли лентали транспортер ишга туширилди. У одатдаги осма сим йўлидан тўрт баравар унумли. У орқали Қурама тоғининг деярли икки километр юқорисидан сағалаш фабрикасига руда ташилмоқда. Суратда: лентали транспортер.

Г. Пун фотоси, (ЎзТАГ).

ОТА-ОНА МАСЪУЛИЯТИ

Ўқув йилининг бошланганига ҳам ярим йилдан ошди. 1-синфга йўллаган фарзандингиз ўқишга анча кўникма ҳосил қилиб, мактаб тартибига ҳам тушуниб қолди.

Аввал ўғил ёки қизингиз ҳақидаги ташвишларингиз уларни яхши овқатлантириш, чиройли ва озода кийинтириш, тартиб ва одобга ўргатиш, боғчадан янги қўшиқ ва шеър ўрганиб келишни энтикиб кутиш бўлса, энди шугина кифоя қилмайди.

Фарзандингиз мактабга бориши билан унинг кичик ҳаётида катта бурилиш рўй берди — асосий вазифаси ўқиш бўлиб қолди. Бола ҳаётига янги уй, янги вазифа кириб келди. Бу эса сизнинг ҳам ширин «ташвиш»ларингизга янги ташвиш қўшади, сўзсиз!

Ўқиш — катта меҳнат! Ҳар қандай меҳнатнинг ўзига хос қийинчилиги бўлгани каби, ўқишда ҳам ўқувчи учун ҳамма нарса силлиқ, қизиқарли бўлиб бораверmайди. Буни ўқувчининг фанлардан олган баҳосига қараб ҳам белгилаш мумкин.

Баҳо—ўқувчининг ўқув фаолиятидан дарак берувчи, унинг муваффақияти ёки муваффақиятсизлигининг ўлчови. Ўқувчи баҳоси давлат аҳамиятига эга. У боланинг ўзлаштиришини, мактабда давлат ўқув планлари ва программаларининг қандай бажарилаётганини кўрсатади. Баҳода боланинг қобилияти, қизиқиши, ўқишга бўлган муносабати, эътибори, тарбияси кўринади.

Лекин, ҳаммавақт ҳам баҳо ўқувчи билимларининг ўлчови бўлиб қолавермайди. Айтайлик, бола дастлабки пайтда кетма-кет «5» баҳо олиб қайтди. Энди сиз ундан доимо аъло ўқишни талаб этасиз. «3» ёки «4» баҳо аралашиб қолса койийсиз, ҳафа бўласиз.

Бундай ота-оналар тўғри қилишадими? Йўқ, албатта!

Ота-онанинг баҳога бўлган бундай муносабати бола табиатида турли ўзгаришлар пайдо қилиши мумкин: бола кўр-кўрона яхши баҳога интилади. Билимга бўлган қизиқиш баҳога бўлган қизиқиши билан алмашади. Дарс тайёрлаётганда уй вазифаларини тушуниб эмас, яхши баҳо олиш нуқтаи назаридан қараб бажаради.

Болангиз мактабдан қайтди. Сизни аввало, у қандай баҳо олгани эмас, қайси мавзуда дарс тинглагани, нималарни билиб қайтгани, мактабда қандай воқеалар рўй бергани қизиқтиргани маъқул.

Қўшнимизнинг Р. исмли қизи бор. У 2-синфда ўқийди. Онаси тикувчи. Фарзандининг ўқишига катта қизиқиш ва эътибор билан қарайди. Ҳар куни қизидан мактабдаги янгиликлардан сўзлаб беришни илтимос қилади.

Қиз ҳам мароқ билан ҳисобдан нима ўтгани меҳнат дарсида қуёнчанинг баргранг, сариқ, оқ ипаклар билан тиккани, трамвай паркига экскурсияга боришгани, у ерда кўрганларини ҳикоя қилади. Бу билан у ўтган дарсни яхши ўзлаштириб олади, ўрганишга, билишга бўлган қизиқиши ўсиб боради. Яхши баҳоси эса унинг билим олишга бўлган катта иштиёқи, меҳнатсеварлиги натижасидир.

Бола ўқишга қизиқса, дарс тайёрлашга уни мажбур қилиб турмайсиз, балки у ўз хоҳиши билан уй вазифаларини бажаришга киришади.

Болалар ҳар хил бўлади. Бири тез ўзлаштиради, тез ёддан чиқаради, иккинчиси секин ўзлаштиради, лекин ўтилганларни узоқ хотирада сақлайди.

Шундай воқеалар ҳам бўладики, ота-она боласини мактабга яхши тайёрламайди. Оқибатда бола ўзи учун мутлақо янги дунё — мактабда дастлабки пайтларда «довдираб» қолади. Буни ҳис қила билмаган ота ёки она эса болани «миянг йўқ, сендан одам чиқмайди» деб койийди.

Айниқса, бола ўқишга борган дастлабки йилларда — I—II-синфларда уни дарс тайёрлашини эътибордан четда қолдирмаслик керак. Чунки, бола мактаб даргоҳини энди кўриши. Ҳамма нарса унинг учун янги. Сиз учун аҳамиятсиз бўлган нарсалар унинг учун катта воқеа. Дафтарларини варақланг, уй вазифаларини қандай бажарганини текшириб кўринг, ўқитиб боқинг. Балки, у бугун кечагидан дурустроқ ёзгандир ҳисобни ҳам ўйлаб ечгани сезилиб турар, ўқишни ёдлаб эмас, бўғинлаб, ҳарфларни таниб, тушуниб ўқиётгандир?! Бу ўзгаришлар сизга заррача, ниҳоятда кўримсиз туюлар.

Гап бу ўзгаришларнинг кўп ёки озлигида эмас, балки сизнинг шу кўз илғамас ижобий ўзгаришларни сезиб, ҳис қилишингиз ва ривожлантиришингизда.

Бу бизнинг вазифамизга кирмайди-ку, дейдиган ота-оналар ҳам бор. Тўғри, ҳозир мактабларда узайтирилган кун группалари бор, ўқитувчилар ҳам болани уйда дарс тайёрлашини енгил, қизиқарли ўтишини дарс пайтидаёқ таъминлашга уринадилар, ўқувчини шунга тайёрлайдилар.

Ўқувчининг тўла, қониқарли ўзлаштиришида шугина кифоя қилмайди. Бунда ота-онанинг роли катта. Болангиз уй вазифаларини тайёрлаётганда мунтазам кузатиб боришингиз, қийналаётган жойларида кўмаклашиб, йўлланма бериш жуда яхши одат. Бусиз вақт ўтиши билан фарзандингизни катта илм даргоҳига «қўлтиқтаёқсиз» қўйиб юборишга журъат этолмай қоласиз.

Демак, ўқувчининг ёмон баҳо олиши унинг қобилиятидан буткул хабар бермайди. Яхшиси фарзандингиз билмаган, одатланмаган томонларига эътиборингизни кучайтиринг, эринмай ўргатиб тушунтириб беринг.

Ёш бола ниҳоятда таъсирчан бўлади. Ҳадемай маълум тартибга тушиб олади, ўқишга кўникма ҳосил қилади: уй вазифаларини ҳушига келганда эмас, ўз вақтида бажарадиган бўлади. Хатоларини кўра бошлайди, уни тузатиш чораларини ахтаради. Бола билан мунтазам шундай шуғулланиш, уни юқори баҳога етаклайди.

ПЕДАГОГИК ТЕМАДА

Фарзандингиз мактабдан «5» баҳо олиб қувониб қайтди. «Мана, кўрдингми, дарсингни шошилмай, яхши кўриб тайёрлаганинг учун «5» баҳо олдинг. Дарсингни доимо қунт билан бажарсанг, баҳоларинг «5» дан тушмайди» деб руҳлантириб қўйсангиз, нур устига нур бўлади. Меҳнатлари эвазига яхши баҳо олган болани рағбатлантириш ўринли: бирга сайрга олиб чиқиш, янги болалар спектаклига тушириш...

Яхши баҳо олган болани пул билан хурсанд қилиш, шунга ўргатиб бориш қанчалик кўнгилсиз оқибатларга олиб келса, ёмон баҳо олган болага жисмоний азоб бериш ҳам шунчалик ёмон одат. Бундай муносабат болада салбий хусусиятларни пайдо қилади. Ёмон баҳо олган бола уйга келишга журъат этолмайди. «Яна ойим, дадам уришади, сўкади» деб кўчада «дайдиб» юради. «Кундалик дафтарни йўқотиб қўйдим» деб баҳона қилиш ёки ундаги ёмон баҳоларни ўчириш, йиртиш каби ҳоллар шундан келиб чиқади. Бола ўқишдан совийди.

Ота-она зиммасида боланинг уй вазифаларининг бажарилишини тўғри ташкил этишдек жиддий ва муҳим вазифа ётар экан, бу ўқувчининг мактабда барча фанлардан тўла ўзлаштиришнинг гарови бўлади. Айрим ота-оналар боланинг уй вазифаларини тайёрлашдаги ёрдамни бутунлай бошқача тушунишади. Яхшилик қиламан, деб ёмонлик қилиб қўйишади. Чамамда, бундай ота-оналар ҳисобини ечиб, машқларини ёзиб бериш билан гўё болаларининг «мушкулини осон қилган»-дек енгил тортишади. Бир-икки шунга йўл қўйдингизми, бола бунга ўрганиб қолади. Сизга ишонади. Бу нарса болани ўқишдан совутади, мустақил ўйлаш, меҳнат қилиш қобилиятининг сўниб кетишига сабабчи бўлади. Масъулиятсизлик, дангасаликка ўрганади. Дарсларда эътиборсиз ўтиради, бирор масала устида узоқ ўйлашни ёқтирмайди.

Дарс тайёрлаётганда жиддийроқ ўйлайдиган жойи чиқиб қолса, дарров ота-онасига юзланади. Шунда унинг ҳар бир саволига тайёр жавоб бермаган маъқул. Сабр-тоқат билан боланинг масалани тўғри ечишга йўлланг. Қолганини ўзи ҳал қилсин. Мазкур мавзу юзасидан бўлган, ўқиган, кўрган-кечирган гапларингизни эринмай сўзлаш, қизиқиш уйғотиш шу темани бола хотирасида абадий ўрнашиб қолишига замин бўлади.

Ҳар бир ҳарфни чиройли ва тартибли чиқишини кузатиб бориш эса боланинг бир умр ҳусни хат эгаси бўлишига ёрдам беради. Ўғлим ёки қизим ҳисобни яхши билсин десангиз, карра жадвалини уйда биргалашиб такрор-такрор қайтаришдан эринманг!

Ўқувчи юқори синфга чиқиб борган сари дарслар ҳам мураккаблашиб бораверади. Ҳар бир ота-онанинг тушунчаси, билими ҳар хил бўлгани учун ҳам уй вазифаларини ҳамма ота-оналар еча олиш қобилиятига эга эмас. Натижада боласининг уй вазифаларини бажаришни зиммасига олиб келган ота-она фарзанди ўрта ва юқори синфларда қийналади, ўртоқларидан орқада қолади, баъзан синфдан-синфга кўчмай қолиш ҳоллари ҳам рўй беради.

Фарзандингиз кун тартибини тўғри ташкил этиш, уюштириш ҳам яхши ўқишига гаров бўлади. Айтайлик, бола мактабдан қайтиб келибоқ дарс тайёрлашга ўтирди. Бунга йўл қўйманг. Сабаби — чарчаган бола ўтилган дарсни ёмон ўзлаштиради. Дарс тайёрлашга вақти кўп кетади. Бундай тайёргарликнинг маҳсули ҳам кам бўлади.

Бола бироз дам олди: ўртоқлари билан ўйнаб келди, уй ишларига боқишди. Дарсга ўтирди. Бундай пайтда оила аъзолари ҳалақит бермасликлари керак. Ҳадеб уйга кириб-чиқавермаслик, радио, телевизорни пасайтириб қўйиш лозим.

Яхшиси, алоҳида хонада дарс тайёрлағани маъқул. Хонтахтага букчайиб, сандалга тиқилиб ёки ёнбошлаб дарс тайёрлаш ёмон одат. Ёш организм саломатлигига таъсир қилади. Боласига ипак, шойи, духоба кийгизиб, одамларга кўз-кўз қилишга ҳавасманд баъзи ота-оналар стол, стул сотиб олиб, болаларига дарс тайёрлаш бурчаги қилиб беришга ҳафсала қилишмайди. Ваҳоланки, ёзув столининг бола уй вазифаларини тайёрлашидаги аҳамияти катта. Дарс тайёрлаш учун алоҳида жойга эга бўлган ўқувчилар ўша жойларига диққат ва муҳаббат билан қарайдилар. Доимо тоза ва тартибли сақлашга ҳаракат қиладилар. Ўқув қуролларини етказиб беришда ҳам эътиборсизлик қилмаслик керак. Акс ҳолда боланинг дарс тайёрлаши бўлиниб туради. «Уним ё буним йўқ» деб сизга мурожаат этаверади.

Ота-она боланинг уйда дарс тайёрлашига диққат ва ҳурмат билан қараса, дарс тайёрлаш учун керакли шароитлар яратиб берса, болада ҳам ўз меҳнатига тўғри муносабатда бўлиш ҳислатлари тарбияланиб боради.

Кўриниб турибдики, катта илм даргоҳида тетапоя қилиб ҳаёт бошлаган фарзандларимизнинг шу нурли йўлида биз ота-оналарнинг беҳисоб, бебаҳо улушимиз бор. Билим бахт келтиради. Билим — давлат. Олим бўлсанг, олам сеники деб, бечиз айтмаган халқимиз! Ҳар бир ота-она фарзандига мерос қолдириш нияти билан яшайди. Билимдан ортиқ, қимматлироқ мерос борми!

Шундай экан, фарзандларимизда ёшликданоқ ўқишга ҳавас уйғотиб, бебаҳо ақл чироғи бўлган илмни қунт ва матонат билан эгаллашларида қўлимиздан келганича кўмаклашайлик. Бу — биз ота-оналар учун ҳам қарз, ҳам фарз.

Дилбар МАҲМУДОВА.

ТОЗАЛИККА НЕ ЕТСИН!

Элимизда соҳибжамол баҳор. У бутун борлиқни яшартиб, ювиб-тараб келди.

Фаслимизки шунчалик саҳийлик билан бутун борлиқни безаб, кўчаларимиз, ҳовлиларимизга файз киритиб, дов-дарахтлар кўксига гул тоққан экан, нега биз қараб турайлик?

Баҳор фаслида кўчаларимизни, ҳовли-жойларимизни қиш чангидан тозалаш, сув сепиб супуриб-сидириш, янги ниҳоллар ўтқазиш ота-боболардан қолган азалий одат.

Чиндан ҳам шундай! Шу кунларда шаҳримизнинг қайси кўчасига, қайси маҳалласида бўлманг, баҳор нафаси уфуриб турганини, ҳашарчилар тўлқинини кўрасиз.

Мана, субҳидам. Эрта тонгда туриб кўчага отланасиз, ишга шошиласиз. Сиз тургунингизча супуриб-сидириб, топ-тоза қилиб қўйилган кўчаларда эртанги ҳаводан тўйиб-тўйиб нафас олиб, манзилни пиёда боссам, дейсиз. Саҳарлаб ширин уйқусини бузиб, сиз билан бизнинг саломатлигимиз учун кўчаларимизни сув сепиб супуриб-сидирган, кишиларга меҳринг товланиб кетади шунда!

Бу соҳада районимиздаги «Оқтепа» маҳалласи ва уларга эргашган «Авангард» маҳалласи жамоатчилиги бошлаб берган ташаббусни ҳар қанча мақтаса арзийди.

Ҳар иккала маҳалла меҳнаткашлари ўзлари яшаётган кўча ва ҳовлиларни тозалаш, мевали дарахт кўчатлари ўтказишдек хайрли ишни биринчи бўлиб бошлаб юборишди.

Улар қисқа вақт ичида 2600 тупдан ортиқ манзарали ва мевали дарахт кўчати ўтказиб, ўз кўчалари ва ҳовлилари ҳуснига-хусн қўшишди. Шунингдек, маҳалланинг ёшу қари активлари кучи билан 2500 метрдан ортиқ сув шохобчалари тозаланди. Маҳалладаги шанбаликларни уюштиришда санитария назоратчиларидан Алимов, Тогаймуродов, Даминов, Отакишиев каби жамоатчи отахонлар бош-қош бўлиб туришди.

Чиндан ҳам уларнинг бу ажойиб ишларидан ҳар қанча ўрнак олса арзийди.

Лекин ўрни келганда шуни айтиш керакки, баъзи маҳалла ёки кўчаларда шундай «нозик» табиатли кишилар ҳам учрайдики, улар ўзгалар супуриб-сидириб, тозалаб қўйган кўчаларни, йўлкаларни озода сақлашмайди.

Маълумки, ҳали шаҳримиз чеккасидаги айрим жойлар тўла водопровод суви билан таъминланмаган, аҳоли эса шу атрофда оқувчи Кайковуз ёки Қичқириқ сувларидан истеъмол қилишади. Шунга қарамай, юқоридаги «нозик» табиатли кишилар сувга уйларидан чиққан ахлат ёки кир сувларини тўкишдан ҳам тойишмайди. **Бундай ачинарли**

ШАҲАР МАВЗУИДА

аҳволни айниқса «Бирлик», Бобожонов номли, «Кўкча», «Ленинчи», Шумилов номли маҳалла территорияларида учратиш мумкин.

Шуни ҳам айтиш керакки, баъзи маҳаллаларда ўз вақтида пул йиғиб берилмаганлиги сабабли хонадонлардан чиқариб ташланган чиқиндилар кўча ҳуснини бузиб ётибди. **Бундай аҳволни «Қизил-кўприк», «Оқлон», «Социализм» маҳалла кўчаларида тез-тез учратиб турасиз.** Наҳотки бу маҳалла жамоатчилиги йўл-механика базаси хўжалик ҳисобида ишловчи ташкилот эканлигини тушунишмаса? Агар улар вақтида пулини йиғиб топширишганида маҳалла кўчаларида ахлат тўпланиб киши табиатини хира қилиб ётмаган бўлар эди.

Йўқ, бу билан биз йўл-механика базаси коллективини оқламоқчи эмасмиз. Бу базада ўз ишларига ҳамон масъулиятсизлик билан қараб келаётган кишилар ҳам йўқ эмас. Яқинда ўтказилган текширишда базанинг И. Бакиров, Ю. Мираҳмедов, Т. Ҳайдаров каби шоферларининг кирдикорлари очилиб қолди. Улар маҳаллалардан йиғиб олинган ахлатларни шаҳар чеккасидаги белгиланган жойга олиб бормасдан, шаҳар ичидаги кўздан йироқроқ пана жойларга тўкиб кетишганлиги, яъни бир ишни икки қилганликлари аниқланди. Улар ўз айбларига иқрор бўлишди.

Шаҳримиз кўчалари ва хиёбонларининг озодалигини бузувчи била туриб, ифлосликка йўл қўювчи кишиларни тартибга чақириш мақсадида милиция назоратчилар группаси ташкил этилган. Бу группа ташкил этилганига ҳозир бир йилга яқин вақт ўтди. Ана шу қисқа вақт ичида шаҳар озодалигини сақлаш юзасидан қатор тадбирий чоралар кўрилди.

Тозалик — дил равшанлик, сиҳат-саломатлик, унга не етсин дейди халқимиз. Шундай экан, жамоатчилик бир тан, бир жон бўлиб кўчаларимизни, ҳовли-рўйларимизнинг шинам, озода бўлиши учун курашайлик! Бу — ҳар бир кишининг муқаддас, шарафли вазифасидир. Кўчаларимизга доғ туширувчи бефарқ кишиларга шафқатсиз бўлайлик.

А. ҒАНИЕВ,
Октябрь район милиция бўлими санитария назоратининг инспектори.

Тошкентда Ўрта Осиё бўйича йирик ҳисобланган ўн минг тонналик ҳажмдаги музхона ишга туширилди. Унда хилма-хил маҳсулотларни сақлаш мумкин. У энг янги автоматика ускуналари билан жиҳозланган. Суратда: шу музхонанинг машина бўлимида, машинист Дмитрий Ким. Ўнгда сув совутиш қурилмасининг умумий кўриниши.

В. Сироткин ва **И. Глауберзон** фотоси.

МАҲОРАТ МАКТАБИ

Ўзбекистон КП Тошкент область комитетининг пропаганда ва агитация бўлими область «Билим» жамияти билан биргаликда лекторлик маҳорати мактабини ташкил этди.

Мактабда турмуш маданияти ва ёшларни тарбиялаш темаси юзасидан лекциялар ўқилади. Тингловчилар ўзбек хотин-қизлари — мактаб ўқитувчилари, медицина ва маданий-оқартув муассасаларининг ходимларидир. Машғулотлар ўзбек тилида олиб борилади.

Мактаб жойларда маданият ва турмуш масалалари бўйича мустақил равишда тушунтириш ишлари ҳамда ўсиб келаётган ёш авлодни маънавий жиҳатдан тарбиялаш соҳасида иш олиб борадиган лекторлар тайёрлайди. 78 соатли лекция ва амалий машғулотлар мўлжалланган. Лекцияларни олий ўқув юртларининг ўқитувчилари, партия ва совет ходимлари ўқишади. Амалий машғулотлар эса бевосита корхоналар, муассасалар, колхозлар ва ташкилотларда ўтказилади.

Маҳорат мактабининг биринчи машғулоти 26 мартда бўлиб ўтди. Педагогика фанлари кандидати Ж. Ҳасанбоев коммунистик тарбиянинг асосий методлари, фалсафа фанлари кандидати Т. Мўминов дин, анъана ва одатлар тўғрисида лекциялар ўқишди. Тингловчилар республика моделлар уйида бўлиб, бу йилги мавсум либослари билан танишдилар.

АСОСИЙ БЕЛГИЛАРИ

ПРОПАГАНДИСТ ВА ТИНГЛОВЧИЛАРГА ЁРДАМ

ҳукмронлигига олиб келади. («олигархия» —грекча сўз бўлиб, **«озгина кишилар ҳукмронлиги»** демакдир).

Молия олигархиясининг иқтисодий ҳукмронлик формалари турли-туман. Олигархлар группасининг ҳукмронлигини амалга оширишнинг муҳим воситаларидан бири «қатнашиш системасидир». Бу система шундан иборатки, йирик бир молия корчалони ёки шундай корчалонлардан бир тўдаси концернга бошчилик қиладиган асосий акционерлар жамияти («она жамияти»)ни ўз қўлида тутади; Бу жамият, ўз навбатида, контроль акция пакетларига эга бўлиб олиб, унга қарам бўлган жамиятлар устидан ҳукмронлик қилади; булар ҳам худди шундай йўл билан «невара жамиятларда» хўжайинлик қиладилар ва ҳоказо.

Мана шундай восита орқали Рокфеллер ўз капиталидан 22 мартадан ошиқроқ капитал устидан контроллик қилади. Ҳозирги кунда АҚШда молия олигархлари тахминан 60 оила бўлиб, улардан энг йириклари Морган, Рокфеллер, Дюпон, Меллон, Джиони ва бошқалардир. Бундай энг йирик молия олигархлар мамлакатнинг сиёсий ҳаётига ҳам ҳукмронлик қиладилар.

Пропагандист молия олигархияси даврида буржуа давлатининг роли масаласига алоҳида тўхталиши лозим. Маълумки, империализмгача буржуа давлатининг иқтисодий роли чекланган эди. Империализмга келиб, давлат монополистик капитализми пайдо бўлади, буржуа давлати билан монополияларнинг қўшилиши юз беради, буржуа давлати молия олигархиясининг манфаати йўлида жамиятнинг иқтисодий ҳаётига бевосита аралашади, монополистик капитал монопол юқори фойдани таъминлаш ва ўзининг иқтисодий, сиёсий ҳукмронлигини мустаҳкамлаш мақсадида мамлакат экономикасига аралашиш учун давлат аппаратидан фойдаланади.

III. Дунёга ҳукмронлик учун кураш. Пропагандист монополистларнинг мамлакат ичидагина эмас, балки бутун дунёга ҳукмрон бўлишга интилишларини, бу кураш эса турли-туман методлар билан амалга оширилишини кўрсатиб бериши лозим.

Монополистларнинг дунёга ҳукмронлик қилиш учун курашида четга капитал чиқариш муҳим роль ўйнайди. В. И. Ленин кўрсатганидек, эркин конкуренция ҳукмронлик қилган эски капитализм учун четга товар чиқариш характерли эди. Монополиялар ҳукмронлик қилган янги капитализм учун четга капитал чиқариш характерлидир.

XX аср бошига келиб, ривожланган капиталистик мамлакатларда «ортиқча» капитал пайдо бўлди. Бунинг сабаби монополиялар ҳукмронлиги, капиталистик тараққиётнинг нотекислиги, деҳқончиликнинг саноатдан орқада қолиши ва халқ оммаси турмуш даражасининг пастлигидир. Бу «ортиқча» капитал монопол юқори фойда олиш мақсадида четга чиқарилади.

Пропагандист четга капитал чиқаришнинг янги хусусиятларига ҳам тўхталиши лозим. Кейинги йилларда сиёсий мустақилликни қўлга киритган иқтисодий қолоқ мамлакатларда четга капитал асосан давлат томонидан чиқарилмоқда. Чунки, хусусий монополиялар бу мамлакатларда ўз капиталларининг национализация бўлишидан қўрқадилар. Хусусий монополиялар ўз капиталларини ривожланган капиталистик мамлакатларга кўпроқ чиқармоқда. Бунда айрим империалистик мамлакатларда иш ҳақининг турли хил даражалари муҳим роль ўйнайди. АҚШ ишчилар синфи Англия ишчилар синфига нисбатан юқори иш ҳақи олишга эришган, Англия ишчилари эса Франция ва Ғарбий Германия ишчиларига нисбатан юқори иш ҳақи олишга эришган. Демак, чет эл монополиялари қаерда иш ҳақи паст бўлса, ўша ерда корхоналар қуришни лозим кўради. Четга капитал чиқариш қандай оқибатлар келтиради? Бу оқибатлардан бири шуки, давлатлар ўртасидаги конкуренция, капитални энг фойдали қилиб жойлаштириладиган доиралар учун кураш кучайиб кетади. Энди турли мамлакат монополиялари ўртасида ташқи бозор учун кураш кучаяди. Бундай шароитда монополистик иттифоқларнинг дунёни иқтисодий жиҳатдан бўлиш учун интилишлари туғилади, улар ўртасида халқаро келишувлар бўлади, халқаро монополиялар ташкил топади.

Халқаро монополиялар бозорларни тақсим қилиб олиш, баҳо сиёсати, ишлаб чиқариш ҳажмлари тўғрисида турли мамлакатларнинг энг йирик монополиялари ўртасида тузилган битимлардир. Халқаро монополияларни В. И. Ленин ҳаддан ошган монополиялар деб атаган эди.

Халқаро монополиялар капиталистик мамлакатлар ўртасидаги қарама-қаршиликни йўқота олмайди. Шу билан бирга уларнинг бу келишувлари ишчилар синфи ва барча демократик кучларга қарши қаратилган.

Дунёнинг иқтисодий жиҳатдан бўлиниши унинг территория жиҳатдан ҳам бўлинишига олиб келади. Монополиялар томонидан бошқа мамлакатлар хўжалигига капитал солиниши, яъни корхоналар, темир йўллар қурилиши, хом ашё ишлаб чиқариш, савдо бозорларининг эгалланиши бу мамлакатларни босиб олишга интилишни туғдиради.

Энди бўлинган дунёни қайтадан бўлиш учун кураш бошланади. Чунки, империализмда капиталистик мамлакатларнинг нотекис ривожланиши натижасида кучлар нисбати ўзгариб туради. Бўлинган дунёни қайтадан бўлиш учун империалистик урушлар даври бошланади.

Дунёни қайтадан тақсимлаш учун кураш империализмнинг асосий белгиларидан биридир. Бу кураш жаҳонга ҳукмронлик учун курашга айланади.

IV. Империализмнинг мустамлака системаси. Четга капитал чиқариш, дунёнинг иқтисодий ва территория жиҳатдан бўлиниши империализм мустамлака системасининг ташкил топишига олиб келади.

Империалистик давлатлар томонидан қулликка туширилган, эзилаётган мустамлакалар, ярим мустамлакалар ва қарам мамлакатлар империализмнинг мустамлака системасини ташкил қилади. Пропагандист империализм мустамлака системасининг моҳиятини қисқача сўзлаб, метрополиялар қандай қилиб мустамлакаларда хомашё манбаларини босиб олишларини, четга капитал чиқариш ва ноэквивалент айирбошлаш орқали қолоқ мамлакатларда яратилган миллий даромаднинг анча қисмини ўзлаштириб олишларини, мустамлака ва ярим мустамлака мамлакатлар халқларининг аҳволини, эзилган халқларнинг мустақиллик учун миллий-озодлик ҳаракати аҳамиятини кўрсатиб бериши лозим.

Юқоридаги кўриб ўтилган барча масалаларни чуқурроқ ўрганиш учун В. И. Лениннинг «Империализм — капитализмнинг юқори босқичи» асари, КПСС Программасининг IV—VI бўлимлари, КПСС Марказий Комитетининг XXIII съездга ҳисобот докладининг I бўлимини ўқиш тавсия этилади.

У. УМАРОВ,
Иқтисод фанлари кандидати.

ЁШ КОММУНИСТЛАР ЎҚИМОҚДА

Киров район партия комитети ҳузурида ёш коммунистлар мактаби очилди. Яқинда мактаб ўзининг биринчи машғулотини ўтказди. Машғулотда Тошкентдаги олий партия мактаби катта ўқитувчиси Т. Спириденко «Партия XXIII съезди партиянинг ички демократик централизмини ривожлантириш ҳақида» деган темада доклад қилди.

— Навбатдаги машғулотларда, — дейди мактаб директори Р. Муҳаммадхонова, — ёш коммунистларга партия турмушининг турли соҳаларига оид лекциялар ўқилади.

П. НИШОНОВ.

БУНЁДКОР КАДРЛАР ЎЧОҒИ

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг капитал қурилишни кадрлар билан таъминлаш ишини ҳозирги давр талаблари даражасига кўтариш чоралари ҳақида қабул қилган қарорида қурилишни мутахассислар билан етарли таъминлаш юзасидан конкрет вазифалар кўрсатиб берилди.

Бундай кадрлар етиштирувчи билим даргоҳларидан бири Тошкентдаги 63-ҳунар-техника билим юртидир. Билим юрти Тошкент бинокорлари сафининг тобора малакали қурувчилар ҳисобига ошишига ўзининг салмоқли улушини қўшиб келаётир. Бу ерда бинокорликнинг олти хил соҳаси бўйича ўрта маълумотли ишчилар тайёрланади.

Билим юртининг ташкил этилганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Бироқ, қисқа давр ичида у «Главташкентстрой»нинг қурилиш объектларига 350 нафар ғишт терувчи, пардозчи ва пайвандчи тайёрлаб берди.

Ўқув юртида бўлажак бунёдкорларнинг назарий ва амалий билимларни пухта эгаллаб олишлари учун қулай шарт-шароит яратилган. Ўргатиладиган касб бўйича ўқув кабинетлари ташкил қилинган. Уларнинг ҳаммаси керакли ўқув ашёлари ҳамда кўргазмали қуроллар, плакатлар билан жиҳозланган. Ўқувчилар ҳар бир фанни амалий машғулотлар асосида ўрганадилар. Дурадгорлик, ғишт териш ишлари, сувоқчилик ва бўёқчилик кабинетлари иши айниқса намунали йўлга қўйилган.

Шунингдек, билим юртидаги ўқув лабораторияларида ўқувчилар ўзлари танлаган касб бўйича турли хил амалий машғулотлар ўтказиб турадилар.

Ҳозир бу ерда 370 нафар ўғил ва қиз таҳсил кўраяпти. Уларнинг аксарияти ўрта мактабни тамомлаб, шарафли касб—бинокорликни танлаб, бу ерга келишган. Ўқувчилар икки ой назарий билимларни эгаллασалар, тўрт ой қурилиш объектларида ишлаб чиқариш практикасини ўтказадилар.

Билим юртини битирувчиларни ҳозир Высоковольтний, Қорақамиш, Чилонзор массивларида учратасиз. Дурадгорлар Искандар Қозоқов, Рўзимат Ҳасанов, пардозловчилардан Валентина Чернишева, Людмила Грибова, Қосимжон Солиев сингари практикантлар ўзлари меҳнат қилаётган объектларда ҳурматга сазовор бўлишмоқда.

Ўқувчиларга пухта билим бериш ҳар бир ўқитувчи ва мастернинг шарафли вазифаси эканлигини билим юртининг педагоглар коллективи яхши билади. Мастерлардан Ш. Норқулов, О. Ҳайдаров, А. Подоба ва Р. Қаюмовлар машғулотларни мазмунли олиб бормоқдалар. Уларнинг бой тажрибаларидан ёш ўқитувчилар ҳам баҳраманд бўлишяпти.

— Партия ва ҳукуматимизнинг янги қарори,— дейди билим юртининг директори ўртоқ Р. Ҳусанов,—кўп ўқув даргоҳлари сингари коллективимиз олдига ҳам жиддий талабларни қўйди. Ўқув планимизни қайтадан кўриб чиқдик. Тарбиявий ишлар бўйича тадбирлар белгиланди.

Х. ТОШТЕМИРОВ,
ишчи-мухбирлар университети тингловчиси.

ДЎСТЛАР ҲИССАСИ

Украиналик бунёдкорлар кечагина ҳар бири 48 хонадонга мўлжалланган 6 та ҳашаматли уйнинг калитларини тошкентликларга топширишди. Меҳри дарё қардошларимиз ҳозир Чилонзор массивида ҳар бири 700 ўқувчига мўлжалланган 2 та мактаб, Оқтепа массивида 3 та 9 қаватли уй қурилишини жадаллик билан олиб бормоқдалар.

Аксарият бинокорлар ғайрат камарини маҳкам боғлаб, шаҳримиз ҳуснига-ҳусн қўшувчи гўзал биноларни бунёд этишга салмоқли ҳисса қўшмоқдалар. Бу ҳақда сўз борганда И. Цибулько, Н. Бурнос, Н. Демьян ўртоқлар бошлиқ бригадалар аҳлини эсдан чиқариб бўлмайди.

Х. САМАДОВ.

„ШАРҚ" МАҲСУЛОТИ

Фирманинг бош территорияси бугун катта қурилиш майдонига айланган. Йиғма темир-бетон конструкциялари ва блокларини монтаж қилаётган пайвандчиларнинг қўли-қўлига тегмайди. Ишлаб чиқариш корпусларидан дастлабкисини ҳадемай фойдаланишга топширишади.

Ҳозир эса пардоздан чиқаётган участкада сўнгги тайёрлов-синов ишлари олиб борилмоқда. Апрель ойи бошларида бу участкага стул цехи кўчиб ўтади. Янги цехда ҳар йили 200 минг дона стул ишлаб чиқарилади.

Стул цехининг ёнгинасида қад кўтараётган бино эса бир гектардан кенгроқ майдонни эгаллаган. Корпус бўйига 160 метр, энига эса 72 метр чўзилиб кетган. Бу фирманинг асосий ишлаб чиқариш участкаси бўлиб, келажакда у кровать, шкаф, гарнитур, каби йирик мебеллар тайёрлашга ихтисослашади. Нарироқда эса бинокорлар навбатдаги ишлаб чиқариш объекти қурилишига ҳозирлик кўришяпти.

Янги объектларнинг фойдаланишга топширилиши билан фирма қуввати ҳам анча ортади. Ўтган йили мебелчилар қарийб 6,7 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарган эдилар. Қурилиш ва реконструкция ишлари тугаллангач, фирма қуввати йилига салкам 9,5 миллион сўмлик маҳсулот тайёрлашга етади.

Фирма ишлаб чиқариш-техника бўлими бошлиғининг ўринбосари Шавкат Аҳмедов корхона истиқболи ҳақида фахрланиб гапиради. Айни пайтда у цехларда маҳсулот сифатини яхшилашга қаратилган қатор ташкилий-техникавий тадбирларни ҳам санайди.

Шавкат Аҳмедов бундан 5, 6 йил илгари тайёрланган маҳсулотларни яхши билади. У политехникумни тамомлаб, шу корхонада кўп йиллардан бери меҳнат қилиб келаяпти. Ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда Москвадаги ўрмончилик техникаси институтини тамомлади. Бир неча йил цех бошлиғи бўлиб ишлади. Мана, энди у фирма ишлаб чиқариш техника бўлими бошлиғининг ўринбосари. Амалга оширилаётган тадбирларнинг барчасидан хабардор.

Ўтган йиллари корхона ишчи, инженер-техник ходимларидан бир группаси Москва, Ленинград ва Рига шаҳарларида бўлиб, илғор ҳамкасблар тажрибасини ўрганиб келишди. Улар орасида Шавкат Аҳмедов ҳам бор эди. Тошкентлик мебелчилар шу шаҳарлардаги корхоналарда мебелларни политфир билан доқлаш технологиясини ўрганишди. Бу усул маҳсулот сифатини аъло даражага кўтариш имконини беради.

Илгарилари тайёрланган мебелларга қўлда, кейинчалик эса пуркагичлар билан нитролок бериларди. Ўшанда энг яхши пардоздан чиққан маҳсулот ҳам нари борса икки-уч классга қабул қилинарди. Юза текислиги эса олти-еттиклассдан нарига ўтмас эди. Полиэфир локидан фойдаланиш билан фирмада ҳозир товар обороти анча тезлашди, харидорларнинг маҳсулотга бўлган талаби ошди.

— Янгидан ўрнатилган лок қуйиш машиналари ҳозир жадал ишлаб турибди, — дейди Ш. Аҳмедов. — Бундан ташқари, бир барабанли 8 та жило берувчи станок ҳам монтаж қилинди. Замонавий силлиқловчи ускуналар ишга туширилди. Уларнинг ёрдами билан ҳар ойда 250—300 комплект гарнитур тайёрланяпти.

Ўтган йили коллектив беш предметдан иборат ётоқ гарнитури ишлаб чиқариш технологиясини ўзлаштирган эди. Пландаги 1250 комплект ўрнига 1330 комплект гарнитур тайёрланиб, юбилей йили топшириғи 106,4 процент бажарилди. Шунингдек, 1300 комплект ўрнига 1555 комплект ошхона жиҳозлари термаси тайёрланиб, бу соҳада белгиланган топшириқ ҳам ортиғи билан адо этилди. Буфет, болалар кровати тайёрлаш планлари барвақт муваффақиятли бажарилди.

Коллектив янги хил мебеллар ишлаб чиқариш устида ҳозир ҳам тинмай изланмоқда. Бу йил такомиллаштирилган ётоқ гарнитурлари тайёрлаш технологияси жорий этилмоқда. Янги хил маҳсулотнинг дастлабки 50 комплекти ҳозирги кунда фирма конвейеридан тушаяпти. Бундан ташқари кенг истеъмол буюмлари, идиштовоқлар, кийим-бошлар учун махсус шкафлар, сервант ва буфетлар ишлаб чиқаришга ҳам тайёргарлик кўрилаяпти.

Бу йил «Шарқ» мебель фирмаси коллективи 6 миллион 700 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш мажбуриятини олган. Планлаштиришнинг ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасига ўтиб ишлаётган мебелчилар беш йилликнинг учинчи йили топшириғини муддатидан олдин адо этиб, қўшимча 70 минг сўмлик маҳсулот тайёрлашни мўлжаллашаяпти.

СУРАТЛАРДА: 1. Моҳир дурадгорлар Ўткир Султонов (чапдан) ва Қўзибой Расулов ўртоқлар корхона маркаси босилган гарнитура, сервант, стол-стулларга ҳавас билан боқишаяпти. 2. Карим Султонов (чапдан) билан Неъмат Саъдуллаев фирманинг ишчан йиғувчиларидан. Улар смена топшириқларини ортиғи билан адо этиб кўпчилик ҳурматини қозонишаяпти. Йиғаётган маҳсулотлари доимо аъло сифатли бўлмоқда.

Н. Тўраев фотолари.

Корхонада ижодкор рационализаторлар оз эмас. Ҳусан Тўлаганов, Ефим Скляров каби янгилик изловчилар ўтган йилларда ажойиб ихтиролар яратиб, барчани қойил қолдирдилар. Ижодкорлар ғайрати ва ташаббуси билан тахта қуритиш сушилкаси тўла механизациялаштирилди. Эндиликда ҳар суткада 15 кубометр тахтани қуритиб, цехларга узатиш имкони туғилди. Бу ерда иссиқлик бир режимда автоматик усулда бошқариб турилади.

— Ижодий меҳнатдан сўнг мириқиб ҳордиқ чиқариш қандай яхши, — дейди фирма касаба союз комитетининг раиси Абдумалик Дадамуҳамедов. — Бизда туристлар, спортчилар, овчилар, ҳаваскорлар кўплаб топилади. Ўтган ойлар мобайнида икки марта Самарқанд шаҳрида бўлиб тарихий обидаларни томоша қилиб қайтдик. Бир неча бор Чимёнга чиқиб дам олдик. Балиқчилар шанба ва якшанба кунлари кўпинча Чордарага томон йўл оладилар. Эндиликда биз Чордарада пансионат, Хумсонда 300 ўринли пионерлар лагери, 400 ўринли ошхона, чойхона, спорт майдонлари қуришни планлаштирганмиз. Ишчиларнинг икки кун дам олишларини намунали ўтказиш бўйича яна бошқа бир қатор тадбирлар амалга оширилмоқда.

«Шарқ» мебель фирмаси аҳли порлоқ истиқбол сари бормоқда. Азамат мебелчилар бундан буён ҳам фирма шуҳратини янада оширавередилар.

Ж. НОСИРОВ.

АССАЛОМ, НАВРЎЗИ ОЛАМ

БЎКАДА БАЙРАМ

Дилларда завқ-шавқ уйғотиб, кумуш тонг отди.

Шу тонг карнай-сурнайларнинг янгроқ садолари остида эл-юртни барвақт уйғотди. Каттадан-кичик саҳий табиатнинг саҳоватига, унинг кўнгил овловчи соҳибжамолига, етук камолига таҳсин ўқирди. Субҳидам еллари шафтоли, олу гуллари хушбўйиларидан бўсалар тутиб, тонгни қаршилаган жафокаш, меҳнаткаш, момо ер соҳиби майдонлари дилларини чоғ этарди.

Ассалом наврўзи олам! Борлиқни яшартиб, нур билан гулга ўраб, оби-ҳаёт суви билан ювиб ва тараб, кенг яғринида заҳматкаш эл учун битмас-туганмас ризқи-рўз армуғон этиб келган навбаҳор ассалом! Ҳамманинг дилида шу гап, ҳамманинг тилида шу гап.

Дарвозангни чертиб
субҳидам наврўз,
Далалар бағрига чорлабон
келди,
Армуғон этиб бойлик,
ризқи-рўз,
Қуёшинг бошингда порлабон
келди.

Шундай, наврўз келинчаги, баҳор келинчаги баҳор эгаларини кенг, поёнсиз адирлар бағрига, қирлар қучоғига чорларди. Мендан ором ол, мендан илҳом ол, мендан билагингга куч, белингга қувват ол, дея ундарди. Одамлар тўлқинини меҳри-латофати билан, саҳоват-заковати билан олға етакларди.

Мана ўша зумрад адирлар, бахмал қирлар қучоғидамиз. Нақадар сулувсан, танларга жонсан, кўзларга нур, кўнгилга шодлик бахш этгувчи оромижонсан, навбаҳор-наврўз! Айт, ахир сени минг жаннатга ким тенглаштирар, ким? Шу адирлар устига колхоз, совхозларнинг ўнлаб ўтовлари, ўнлаб чодирлари тикилган. Патгиламлар баҳор қуёши жилоси билан баҳордай юз товланади. Лоларанг байроқлар ел билан ўйнашиб, мағрур ҳилпирайди, радио карнайларидан дилни қитиқлаб наврўз қўшиқлари янгроқ садоланади. Мана бу чавандозлар майдони, мана бу дала гвардиячилари — механизаторларнинг кўрик майдони, ёшлар—спортчилар у адирда, мен-мен деган полвонлар, алплар бу адирда. Қўшиқ шайдолари, мусиқа ошиқлари, рақс мафтунлари келинг, марҳабо!

Бугун бу ерда наврўз байрами! Фасллар асили баҳор байрами! Эл-юртнинг тинчлиги, мамлакат ободлиги, усти-бошимизнинг бутлиги, хонадонимиз тўқлиги «оқ олтин» бунёдкори —пахтакорлар байрами. Отар-отар қўй боқиб, пода-пода мол боқиб, маъмурчилик келтирган чорвадорлар байрами. Омборларда донимиз, еган оппоқ нонимиз —ғаллакорлар байрами. Яшнаётган боғлардан элнинг дастурхонига шакардан ширин бўлган ноз-неъматлар тўккан соҳибкорлар байрами. Атлас-шойиларини элига тортиқ қилган пиллакашлар байрами!

«Туюшган» адирлари қучоғидамиз. Ривоятларга кўра қадим замонларда бу адирлар ўрни катта бир шаҳар бўлган. Золимлар бир-бирлари билан тўқмоқлашиб, шаҳарни вайрон қилишган. Илгари бу ерда бир-бирларини «туюшган» бўлсалар, энди бир-бирлари билан туғишганлар дўстлик, иноқлик билан, шодлик-ҳуррамлик билан наврўзи оламни қутлаб иссиқ қучоқ очмоқда. Қон-қардошимиз, жон-жондошимиз Тожикистонимизнинг матчойи музофотидан келган азиз меҳмонлар шу ерда. Матчойлик миришкор деҳқонлар бўкалик мард пахтакорлар билан бел олишган. Улар бир-бирларига ҳамкор бўлиб, бир-бирларига мададкор бўлиб, «оқ олтин»дан тоғ-тоғ хирмон яратмоқ учун бел боғлашган.

Матчойи район ижроия комитетининг раиси Раззоқов, республика кинематография давлат комитетининг раиси Қаюмов, Олмалиқ шаҳри ишчи-хизматчилари номидан Носиров, область партия комитетининг секретари Костриков ва бошқа ўртоқлар мезбонларни қутлаб, энг яхши тилаклар йўллашади.

Танғиб пешанангни,
белингни боғлаб,
Пўлат чавандозлар
карвонини туз.
Жавоҳир уруғин экиб
саралаб,
Ишларинг ўнгидан келиб
бўлсин юз.
Билак кучингдан-у, юрак
қўрингдан,
Оқ олтин хирмонинг тоғ-тоғ
бўлсин.
Барака топ деҳқон, азиз
умрингдан,
Ҳимматингдан эл вақти чоғ
бўлсин!

Илгари бобо-деҳқонларимиз ҳар йили наврўз байрамини, қутлуғ кун байрамини интизор бўлиб, кўзлари гирён бўлиб кутишган. Далага омоч чиқариладиган кун уларнинг шодиёнасига айланган. Қирлар, адирлар бағрида кўнгил чигилларини ечиб, дийдор кўришиб, навбаҳор ҳавосидан енгил нафас олишган. Юрак дардларини ҳам, дил қувончларини ҳам наврўзи олам кунлари баҳам кўришган.

Бугунчи? Бугун эркинлик, ҳурлик замонасида, тинчлик ва ободлик замонасида, тўқлик ва шўхлик замонасида, шарафли, ижодий меҳнат замонасида яшаётган азамат деҳқонларимиз поёнсиз пахтазор водиларга омоч билан эмас, сўқаси билан эмас, қудратли тракторлари, паҳлавон универсаллари билан мардона юриш қилишади. Пўлат от чавандозлари Ватан бойлигини, халқ дурдонасини бунёд этмоқ учун чинакам кураш майдонига тушишади.

— Етмиш етти минг тонна пахта етиштирамиз!

— Эллик уч минг тонна «оқ олтин»ни «зангори кема»ларда терамиз!

— Эл хазинасига ўн тўққиз минг етти юз тонна дон тўкамиз!

— Бир минг тўрт юз эллик тонна гўшт, тўрт минг тўққиз юз тонна сут, етти юз минг дона тухум, бир юз тўқсон тонна пилла етиштирамиз! Эл дастурхонини ёз ноз-неъматлари билан маъмур этамиз!

Наврўз байрамининг — баҳор байрамининг шиори ана шу! Бўкалик миришкор пахтакорларнинг, азамат чорвадорларнинг, мард ғаллакорларнинг, қўли гул соҳибкорларнинг шиори ана шу!

Шу яхши ният билан, олижаноб мақсад билан наврўзи олам сайлига келган кишиларнинг қутлуғ байрами давом этарди. Ўйин-кулги, қаҳқаҳа осмони-фалакка кўтариларди. Чавандозлар майдони, машина пойгаси, трактор пойгаси майдонлари гавжум. Суворийлар қирлар-адирлар оша елдай учишади. Мўл ҳосил учун курашда ғолиб чиққанлар пойгада ҳам совринни олмоқ учун қамчи босишади.

— Олтин соатни Свердлов номли колхознинг звено бошлиғи Ҳаким чавандоз олиб кетди.

— Приёмник кўкороллик суворийларда кетди.

— «Пискент» совхозининг звено бошлиғи Ҳакимполвоннинг кураги ерга тегмабди.

Район маданият уйи бадиий ҳаваскорлари, Ўзбекистон давлат филармонияси ва эстрадаси артистлари эл хизматида. Ўйноқи куйлар, дилрабо қўшиқлар баҳор шабадаси эпкинида узоқ-узоқларга қанотланиб учади, дилларга ором бағишлайди. Товус мисоли рақслар беихтиёр ўзига мафтун этади. Карнай-сурнайлар садоси адирлар, қирлар оша баралла янграйди. Бу шодиёналар эртанги чинакам курашнинг, кенг далалар бағридаги фидокорона меҳнатнинг илҳомчиси, наврўз чақириғидир!

Ассалом навбаҳор, ассалом, бир жаҳон қувонч келтирган, деҳқонга қанот бахш этган, илҳомбахш наврўз!

Усмон ЖОНГИТОВ.

БЕШ КУНЛИК ИШ ҲАФТАСИ АМАЛДА

Тошкент тўқимачилик машинасозлиги заводининг кўп минг кишилик коллективи юбилей йилининг октябрь ойидан бошлаб беш кунлик иш ҳафтасига ўтган эди. Катта коллективнинг янгича шароитга ўтиши осон бўлгани йўқ, албатта. Ҳар бир цех, бригада бунга катта тайёргарлик кўрди, ўз имкониятларини аниқ ҳисоблаб чиқди. Эндиликда беш кунлик иш ҳафтаси яхши натижалар бермоқда.

Корхонада беш кунлик иш ҳафтасига ўтишдан аввалги икки квартал билан янги усулга ўтилгандан кейинги икки квартал якунини таққослаб кўрайлик. Кейинги икки квартал ичида ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш 3,6 процент, товар маҳсулоти ишлаб чиқариш 1,7 процент ва нормани бажариш 9,3 процентга кўпайди. Ҳар бир ишчининг ўртача ойлик иш ҳақи 1 процент ошди. Завод партия комитетининг секретари Аркадий Павлович Степанов бу ҳақда қувониб гапирди.

— Ютуқларимиз чакки эмас, — деди у сўзида давом этиб, — икки кунлик дам олишга ўтилгандан бери ишчиларимизнинг кайфияти айниқса яхши. Мириқиб дам олиш ишлаб чиқаришга ҳам ижобий таъсир қиляпти. Социалистик мусобақа кундан-кунга қизиб боряпти.

Ҳа, барча цехларда ижодий меҳнат ва ташаббус кенг қулоч ёймоқда. 14 цех ва бўлим коммунистик меҳнат коллективи номини олиш учун курашмоқда. 6 цех эса шарафли номга сазовор бўлди. Бу номни олиш учун курашаётган 86 бригададан 54 таси фахрли маррани эгаллади.

Ишчи-хизматчиларнинг муносиб ютуқларни қўлга киритишларида уларга завод партия, комсомол ва касаба союз ташкилотлари яратиб бераётган маданий-маиший шароит ҳам маълум роль ўйнамоқда. Катта коллективнинг икки кунлик дам олишини уюштириш корхона маъмурияти ва партия ташкилотидан кўп куч сарфлаш ва қунт билан шуғулланишни талаб қилди.

Бу соҳада дастлабки қўйилган қадамлар чакки эмас. Ишчиларнинг мириқиб маданий ҳордиқ чиқаришлари учун улар ихтиёрига 70 жуфт чанғи, палатка, иккита автобус, 3 та спорт майдони ва турли спорт жиҳозлари, Юсуфхонада қўрғам лагерь, 36 минг томлик кутубхона ҳамда бошқа имкониятлар бериб қўйилган. Қиш фаслида улар Чимёнга, баҳор ва ёзда Халқобод, Сирдарёнинг Чордара сув омбори, Тошкент денгизига сайр қиладилар.

Тез-тез маданий юришлар уюштирилмоқда. Корхонанинг турли миллат вакилларидан ташкил топган бадиий ҳаваскорлик тўгараклари кўпгина яхши ишлар қиляпти. 105 ҳаваскор ишчилар ўз ҳамкасбларига қисқа вақт ичида 50 га яқин концерт берди. Бундан ташқари, завод клубида ёшлар кечаси, бадиий ҳаваскорларнинг чиқишлари мунтазам ўтказилмоқда. 13 та спорт секцияси ишчи-ёшлар билан гавжум. Дам олиш кунлари спорт ишқибозлари турли қизиқарли мусобақаларда қатнашмоқдалар. Уларга яқинда янги спорт майдони жиҳозлаб берилди.

Шуни ҳам айтиш керакки, ишчиларнинг туш пайтида дам олишлари учун ҳам шароит туғдирилган. Корхонада 80 процент ишчи-хизматчи биринчи сменада ишлайди. Шунинг учун овқатланишни тўғри ташкил қилишга алоҳида эътибор берилган. Фрунзе район овқатланиш трестига қарашли 12-ошхона уларга намунали хизмат кўрсатяпти. Қуюв, 3-механика ва энергетика цехларида кулинария, ярим тайёр маҳсулотлар, иссиқ нон билан савдо қиладиган магазинлар ишлаб турибди.

Корхонада маданий дам олишнинг ташкил этилиши билан чуқурроқ танишсангиз, бу тадбирлар ҳали оз эканини, етишмовчиликлар ҳам борлигини сезасиз. Гап шундаки, корхона маъмурияти ва партия ташкилоти ҳамма цех ва бригада меҳнатсеварларининг икки кунлик дам олишини тўла-тўкис ташкил этган деб бўлмайди. Кўпминг кишилик коллективнинг шаҳар ташқарисидаги гўзал жойларга чиқиши учун ажратилган автобуслар жуда камлик қилади. Ҳолбуки, дам олиш кунлари коллектив равишда сайрга чиқишга ишқибозлар заводда жуда кўп. Завод маъмурияти ва партия ташкилоти айниқса ётоқхонада истиқомат қилаётган ишчиларнинг маданий дам олиши билан кам қизиқаётирлар. Тўғри, шу йил 14 мартда ётоқхона ёшлари ўртасидаги ичкиликбозлик, безорилик каби хатти-ҳаракатлар муҳокама қилинган. Лекин, бу ерда аҳвол ўзгарганича йўқ. Ёшларни ҳар хил тўгаракларга кенг жалб қилиш, дам олиш кунларини мароқли ўтказишга ёрдамлашиш ҳам доимо диққат-эътиборда туриши лозим.

Маданий дам олишни уюштиришдаги мавжуд камчиликларни тезроқ бартараф қилиш соҳасида корхона раҳбарлари изчиллик ва ташаббускорлик билан иш олиб боришлари, коллектив муваффақиятларининг бундан ҳам самарали бўлишига эришишлари керак.

Ҳ. ИКРОМОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

Суратда: Бўкада Наврўз байрами; баҳор байрами шодиёнаси.

Н. Тўраев фотолари.

ҚИШЛОҚДА МАИШИЙ ХИЗМАТ УЙИ

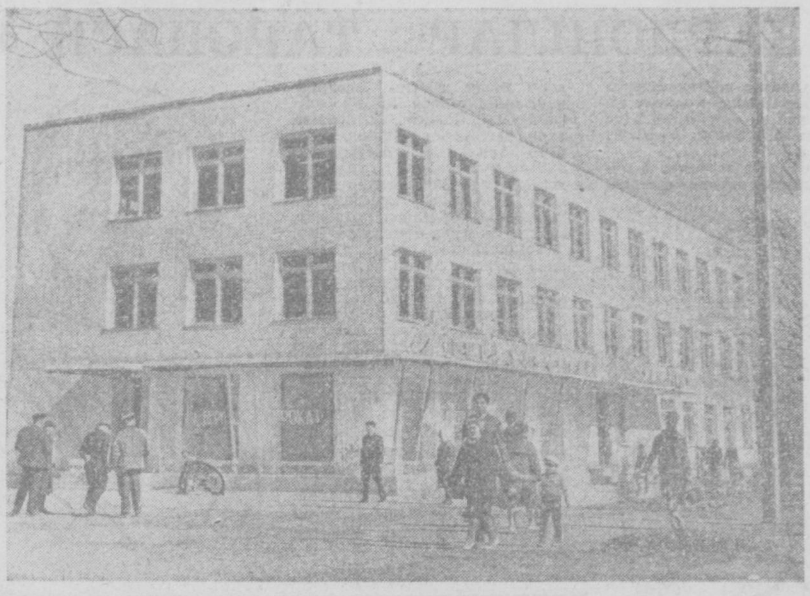

Юқоридан ўнгдаги суратда: янги маиший хизмат кўрсатиш уйи.

Юқоридан чапдаги фотолавҳаларда эса маиший хизмат уйи ходимларидан бир группасини иш устида кўриб турибсиз.

Унгда: буюртма қилиш учун келган кишилар ўзлари ёқтирган модаларни танлаб олишмоқда.

Н. Муҳаммаджонов фотолари.

Шаҳар марказидан бироз юрсангиз, янги бунёд этилган кўркам бино қаршисидан чиқасиз. Бу уч қаватли ойнаванд бинони қурувчилар яқинда қўлдан чиқаришди. Областимиздаги йирик маиший хизмат кўрсатиш уйларидан бири ҳисобланган бу муассаса Янгийўл шаҳри ва райони меҳнаткашларига намунали хизмат кўрсатаяпти.

Маиший хизмат уйи билан таниша бошлаймиз. Мана, бинонинг биринчи қавати. Кираверишдаги катта зал гуллар, катта ҳажмдаги фото-суратлар, дарпардалар билан безатилган. Залнинг ўнг томонида сартарошхона, чап томонига прокат салони жойлашган.

Зинапоядан иккинчи қаватга кўтариламиз. Аёллар, эркаклар ҳамда болалар устки кийими салонлари бинонинг иккинчи ва учинчи қаватларини эгаллаган. Аёллар устки кийими салонининг, чорси ва ёруғ қабул залига ўзгача зеб берилган. Хонанинг бир томони бутунича тош ойна. Унинг олдида аёл ва қиз болаларнинг бежирим кийим кийгазилган чиройли ҳайкалчалари турибди. Тувакларда ранго-ранг гуллар. Хонанинг иккинчи томони дарпардалар билан тўсилган. Бу ерда бўй баробар тош ойна ўрнатилган кийим ўлчаш хоналари бор.

Залга бир қанча юмшоқ ўриндиқлар қўйилган. Ҳар қайси стол устида «Модалар» журнали бор. Буюртмачилар ундан ўзларига маъқул тушадиган фасонларини танлашлари, навбатчилик қилаётган маиший хизмат уйи вакилининг янги модалар ҳақидаги маслаҳатларини олишлари мумкин.

Ҳамма ҳам кийимлик танлашда чечан бўлавермайди. Баъзиларга бирон кишининг ёрдами зарур бўлиб қолади. Уларга маиший хизмат уйида маслаҳат берилади. Биз таърифини қилган қабул залида ипакли, жунли ва бошқа хил газмоллар кўргазмаси ташкил қилинган. Ундан зал навбатчиси кўмагида дидингизга ёққан кийимликни танлашингиз мумкин.

— Янги маиший хизмат уйи шаҳарлик ва атроф қишлоқ жойларда яшовчи аҳоли учун яхши совға бўлди, — дейди муассаса мудираси Любовь Уткина. — Меҳнаткашлардан жуда кўп буюртмалар тушяпти. Уларнинг бир қанчаси қўшни район қишлоқлари аҳолисидан олинган буюртмалардир.

Дарвоқе, қабул заллари одатдан ташқари гавжум. Буюртма бергани келганлар орасида ишчини ҳам, пахтакорни ҳам, чорвадору соҳибкорни ҳам, хуллас турли соҳа кишиларини учратасиз. Ҳаммалари ҳам хушбичим, чиройли ва замонавий кийим тиктириб кийиш орзусида келишган бу ерга.

Буюртмалар олинадиган хонага бошларкан, Л. Уткина ўрта ёшлардаги аёл билан таништирди. У тайёр бўлган костюм-юбкасини склад мудираси Тамара Супруновадан квитанция билан қабул қилиб оларди.

— Тикилиши сизга ёқадими? — сўрадик ундан.

— Кўнгилдагидай, барака топишсин, — деди у чеварларга миннатдорчилигини билдириб. Маълум бўлишича, бу аёл Оққўрғон районидаги «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозида истиқомат қилувчи муаллима Кефие Кўкчиева экан.

Чеварлар ҳузурига йўл олдик. Аёлларнинг енгил кўйлаклари тикиладиган цехга кирганимизда биринчи бригада бошлиғи Ким Матрёна кутиб олди. У бригада чеварлари иши билан таништираркан, бундай деди:

— Бригадамизда 11 аёл ишлайди. Ҳаммалари ўз соҳаларида кўп йиллик тажрибага эгалар. Масалан, Кимё Назарова 25 йилдан бери шу касбда ишлайди. Аёллар кўйлаги тикишда катта тажриба тўплаган, чевармисан-чевар!

Бригада бошлиғининг айтганича ҳам бор. Чеварлар ҳар бир кўйлакни дид ва меҳр билан тикишяпти. Кунда улар қўлидан чиқаётган 30—35 нафар буюртма сифат жиҳатдан юқори баҳоланаяпти. Ой сайин аҳолининг 200—250 буюртмасини бажараётган аҳил коллективнинг коммунистик меҳнат бригадаси номини олганлиги ҳам бежиз эмас.

Мана, аёллар пальтоси тикаётган чеварлар орасидамиз. Ҳамма иш билан банд. Тикув дастгоҳларининг шовқини бир зум тинмайди. Биров қўлига янги олган пальто чокини йўрмаса, биров тайёр пальтога петля ўтказади. Яна бошқаси ўзи тикаётган ишини буюртмачига кийгазиб кўради.

Эмине Сеитнибиева бошлиқ бу бригада чеварларини бир-биридан фарқлаб кўрсатиш қийин, ҳаммалари серғайрат, ишда чаққон, тиккан пальтолари барчага манзур. Ҳозир баҳор, лекин чеварлар қўлида иш кўп, чунки бу ерда қишлик пальтолардан ташқари кўклам ва куз кезларида кийиладиган енгил пальтолар ҳам тикилади.

Аёллар пальтоси тикаётган иккинчи бригадада ҳам иш қизғин. Қўли гул чеварлар Кимё Латипова, Асия Каримова, Сиза Аметовалар коллективнинг фахри. Бундай илғорлар Надя Кабачи бошлиқ иккинчи ва Лида Турова бошлиқ учинчи бригадаларда ҳам оз эмас. Масалан, Тўхтахон Абдуҳакимова, Антонина Лапухова, Ф. Ёқубова ва Т. Ким шулар жумласидан. Бу бригадалар коммунистик меҳнат коллективи номини олиш учун курашаяпти.

Эркаклар салони ҳам аёллар салони каби барча қулайликларга эга. Қабул зали жуда кўркам қилиб безатилган, йирик шаҳарлардагидан сира қолишмайди. Бу ерда ҳам газмоллар кўргазмаси мавжуд.

Эркаклар салонида асосан катталар ҳамда болалар устки кийими ва алоҳида шим тикиш бригадаси ишлайди. Илгари шаҳар модалар ательесида болалар кийими тикилмас эди, янги бинога кўчилгач, уларни тикиш юзасидан ҳам буюртмалар қабул қилиш имконияти туғилди.

Яна цехлар сари йўл оламиз. Мана, Анна Пряткина бошлиқ бригада. Бу пешқадам коллективда Ф. Шукурова, В. Велешаева, Т. Кудишкина сингари тажрибали чеварлар ишлашади. Улар қўлидан чиққан костюмшимларга бирон марта эътироз билдирилган эмас. Бунда кийимларни моҳирлик билан бичиб бераётган Макс Роговнинг муносиб ҳиссаси бор.

Бригадалар ўзаро мусобақадош. Шунинг учун иккала коллектив чеварлари бир-бирларидан ортда қолмасликка ҳаракат қилишяпти. Биринчи бригаданинг И. Содиқова, М. Аширхўжаева ва бошқа шу сингари аъзолари коллективда илғорликни қўлдан бермай келишяпти. Уларнинг меҳнати чиндан ҳам эъзозга сазовор. Ольга Хван бошлиқ шим тикиш бригадасида асосан ёшлар меҳнат қилади. Коллектив ҳам катта эмас, тўққиз кишидан иборат. Улар меҳнаткашларга муносиб хизмат кўрсатишаяпти, буюртмалар ўз вақтида бекаму-кўст бажарилаяпти.

Ҳа, шундай, Янгийўлдаги маиший хизмат кўрсатиш уйи коллективи халққа ҳозирги кун талаблари даражасида хизмат кўрсатиб хушбичим ва чиройли кийим-кечаклар тикиб бериш билан элни янада яхшироқ ясантириш иштиёқи билан яшамоқда, меҳнат қилмоқда.

Н. ҲИКМАТУЛЛАЕВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

ИЛҒОРЛАР ДАЛАСИДА

Мана, Калинин районидаги генерал Собир Раҳимов номли колхозга қарашли дала узра ёйилган оппоқ плёнкалар.

Бу хўжаликнинг тадбиркор деҳқонлари плёнка остига экан сабзавотлардан бодринглар гуркираб ўсяпти, улар ҳа демай гуллаб ҳам қолади. Бригада бошлиғи А. Тўраев бошчилигида парникда меҳнат қилаётган колхозчилар помидорларни расад қилиш ишлари билан банд.

Бу йил бригада аъзолари шаҳарликларга 20 тонна помидор, 25 тонна бодринг, ҳар йилгидан кўпроқ сабзавот маҳсулотлари етказиб бериш мажбуриятини олишган. Бунинг учун қишнинг ўзида парникка 2000 тоннадан ортиқ маҳаллий ўғит ташиб келтирилди.

Ромлар сифатли ремонт қилинди. Парник хўжалигида 4200 дан ортиқ ром бор. Ҳозир ҳар бир ром тагида 1000 тадан ортиқ кўчат барқ уриб ўсаяпти.

Баҳор келиши билан бригада далаларида иш қизиб кетди. Бу ишда илғор колхозчилардан М. Тожибоев, Н. Хўжаакбарова каби қалби олов ёшлар ҳар куни 6000—7000 туп кўчатларни расад қилиб, ўз нормаларини икки ҳиссага етказиб бажаришяпти. Ҳозирча бригада аъзолари 35 гектар ерга карам кўчати экиб, уни сифатли парвариш қилиш ишларини амалга оширишяпти. Бундан ташқари, ярим гектар ерга сепилган редискалар ҳам яқин кунларда шаҳар меҳнаткашларига етказиб берилади.

Бригада аъзолари яқинда шаҳарлик меҳнаткашларга дастлабки помидор ҳосилини жўнатишди. Улар бу йилги мавсумда 20 минг килограмм помидор етказиб бериш мажбуриятини олишган.

Ж. РАҲМАТОВ,
Т. МАМАСОЛИЕВ.

КУЛ КАСАЛЛИГИНИ ЙЎҚОТИНГ

МУТАХАССИСЛАР МАСЛАҲАТИ

Токзорларни зарарли ҳашаротлар ва касалликлардан ҳимоя қилиш уни парваришлаш ишларининг энг муҳимларидан бири ҳисобланади. Ток касалликлари ичида энг ҳавфли ва кўп тарқалгани кул (оидиум) касаллигидир.

Кул касаллиги токнинг ер устки қисмидаги ҳамма органларини зарарлаб, токзорларимизга анча зарар келтиради. Бу касалликка йўлиққан токнинг навда, барг, узум бандлари ва меваларида оқиш-кулранг ғубор пайдо бўлади. Бунда ёш навдалар ўсишдан тўхтаб, пишмай қолади, гул тўдалари яхши ривожланмайди, касаллик теккан узум ғужумлари ёрилиб узум ичидаги уруғлари эса ташқарига чиқиб кўриниб, қолади.

Битта токка тушган кул касаллиги тезда бутун узумзорга тарқалиб, шу мавсумдаги ҳосилни нобуд қилиб қўйиши мумкин. Негаки, бу касаллик замбуруғ спораларидан иборат бўлиб, бу споралар шамол ёрдамида бошқа ток тупларига тарқалиб, уларни ҳам зарарлайди. Бу касалликни қўзғатувчи замбуруғ споралари бўлгани учун ҳам касаллик номини «оидиум» касаллиги деб юритишади. Бу спораларнинг тузилишини фақат микроскоп остидагина кўриш мумкин.

Кул касаллиги билан токнинг ҳусайни, каттақўрғон паркати, чарос, чиллаки, қора кишмиш каби серсув, юмшоқ навлари, айниқса қаттиқ зарарланади. Кучли касалланган ток ҳосили истеъмол қилиш, майиз ва вино тайёрлаш учун яроқсиз бўлиб қолади.

Кул касаллиги ҳаво сернам ва салқин келган даврларда жуда кучли ривожланади. Бу эса илгари касалликка учрамаган токзорлардаги ток тупларини ҳам зарарлаши мумкин. Шунинг учун ҳам ҳамма токзорлар илгари касал бўлган ё бўлмаганидан қатъий назар, унинг олдини олиш чораларини кўриш керак. Бу касалликка қарши токзорларга олтингугурт талқони билан янги сўндирилган оҳак аралашмаси сепилади.

Дастлаб токнинг ғуллашига бир ҳафта қолганда токларни оҳак-олтингугурт аралашмаси билан чанглашни бошлаш лозим. Бунда бир гектар токзорга 30 килограммдан 45 килограммгача аралашма сепилади. Чангланаётган аралашма икки ҳисса олтингугурт ва бир ҳисса оҳакдан иборат бўлиши, яъни 20—30 килограмм олтингугурт талқонига 10—15 килограмм оҳак аралаштирилиши керак.

Дорилаш ишларини бошлашдан олдин олтингугурт талқони билан янги сўндирилган оҳакни яхшилаб аралаштириб, офтобда қуритиш, ичида кесакчалар бўлса элакдан ўтказиш лозим. Акс ҳолда кесакчалар чанглагич аппаратларига тиқилиб қолиб, уларни бузиши, иш унумдорлигини кескин пасайтириб юбориши ёки дорининг белгиланган нормадагидан ортиқча сарфланишига сабаб бўлади.

Токзорда зарар келтирадиган ҳашаротлар, барг ўровчи ҳашаротларнинг қуртлари бўлган тақдирда, олтингугуртга оҳак ўрнига 10 процентли ДДТ дусти қўшиб чангланади. Бунда олтингугурт-дуст аралашмаси 1:1 нисбатда, яъни бир ҳисса олтингугурт ва бир ҳисса дуст бўлиши керак.

Агар ҳар бир гектарга 40 килограмм аралашма сарф қилинадиган бўлса, бунда дорининг таркиби 20 килограмм олтингугурт, 20 килограмм ДДТ дустидан иборат бўлиши керак. Олтингугурт-дуст аралашмаси чанглаганда бир марта дори чангланишининг ўзида бир йўла ҳам касаллик, ҳам зарарли ҳашарот тушишининг олди олинади.

Иккинчи марта дорилаш токлар ғарқ гулга кирганда ўтказилади. Бу пайтда дорилаганда айрим четдан чангланувчи ток навларининг чангланишига ҳам сунъий равишда ёрдам берган бўламиз. Мисол учун токнинг нимранг, каттақўрғон, чарос каби навлари четдан чангланиши натижасида айрим пайтларда чангланмай қолади. Негаки, четдан чангланувчи навларда оналик гули яхши ривожланган бўлиб, оталик гули эса яхши тараққий этмаган. Шунинг учун ҳам улар четдан чангланувчи нав ҳисобланади.

Учинчи марта дорилаш ток гуллаб бўлгандан кейин 10—15 кун ичида ўтказилади.

Агар токларга олтингугурт сепилгандан кейин ёмғир ёғиб, ўтса, яна ўша ерга олтингугуртни қайтадан чанглаш зарур, чунки озгина намлик бўлиши билан касаллик яна авжига чиқиб кетади.

Токларда касаллик аломатлари сезилса тўртинчи марта ҳам дорилаш керак.

Чанглаш ишлари эрталаб ёки кечқурун, токларда намлик етарли бўлган пайтларда ўтказилади. Олтингугурт билан ишлов бераётган пайтда ҳавонинг температураси 16 градусдан паст бўлмаслиги керак, чунки ҳавонинг температураси паст бўлса, олтингугурт гази ажралиб чиқмайди, натижада замбуруғ споралари тирик қолади.

Токзорларда кул касаллигига қарши химик чоралардан ташқари агротехник чораларни қўллаш ҳам муҳим ўрин тутади. Ток қатор ораларидаги бегона ўтларни қолдирмаслик ва ёзда суғорганда кўллатиб юбормаслик керак.

Булардан ташқари, токларни ўз вақтида хомток қилиш ҳам керак. Хомток қанчалик сифатли ва ўз вақтида ўтказилса, узум ҳам шучалик рангдор, ширали бўлиб пишади, навдалар яхши етилади ва токзор кул касаллигидан анча тоза бўлади.

Юқорида кўрсатилган касалликка қарши кураш чоралари яхши ўтказилса, токларда текинхўр бўлиб яшаётган кул касаллиги албатта йўқолади, узум сархил ва мўл-кўл бўлади.

Б. ҲАСАНОВ,
Юқори Чирчиқ районидаги «Паркент» боғдорчилик-узумчилик совхозининг агроном-энтомологи.

ПИЛЛАКОРЛАР ҒАЙРАТИ

Юқори Чирчиқ районининг пиллакорлари халқимизни шоҳи-атласга буркашдек олижаноб ишга муносиб ҳисса қўшиш учун меҳнат қилишаяпти. Улар беш йилликнинг учинчи йилида ватанга 128,5 тонна юқори навли пилла етказиб бериш учун мажбурият олишган. Бундай масъулиятли вазифанинг уддасидан чиқиш учун улар баҳорги ипак қурти боқиш мавсумига ҳар жиҳатдан пухта ҳозирлик кўришмоқда.

Биринчи навбатда пиллачиликни юксалтиришнинг бош омили бўлган мустаҳкам озуқа базасини яратиш лозимлигини яхши билган пиллакорлар бу соҳада қатор тадбирларни амалга оширмоқдалар. Тутзорларни кенгайтириш ва мавжудларини парваришлаш ҳамма колхоз, совхозларда ўз вақтида бажарилиб бориляпти.

Райондаги 506 гектар майдондаги тутзорга ва 834 минг туп тут дарахтига ўтган йил кузида бир сидра ишлов берилган эди. Шу кунларда бу тутзорлар яна баҳорги парваришдан чиқарилаётир. Шу пайтгача 313 гектар тутзор, 554 минг туп тут дарахтининг қатор оралари юмшатилиб, минерал ўғит солинди.

Шунингдек, район хўжаликларида баҳорги кўчат ўтқазишга ҳам алоҳида эътибор берилаётир. 5 гектар ўрнига 9 гектар ерда тутзор ташкил этилди. Экинзорларнинг четларига, ариқ ва йўл ёқаларига эса 59 минг тупдан зиёдроқ кўчат ўтқазилди.

Мавжуд бўлган шу озуқа базаларидан тежаб-тергаб фойдаланиш мақсадида бу йилдан бошлаб тутчилик бўйича янги система жорий этилди. Колхоз ва совхозларда нарядсиз ишлайдиган 12 та алоҳида тутчилик звеноси тузилди. Улар етарли миқдорда ишчи кучи ва техника воситалари билан таъмин этилмоқда. Бу звенолар пиллачилик звеноларини барг билан муттасил таъминлаб бориш тўғрисида конкрет шартномалар тузаяптилар. Улар пландан ташқари озуқа етказиб беришга эришсалар, ошиқча топширилган баргнинг 50 процентига қўшимча ҳақ олиш имкониятига эга бўладилар. Ҳар гектар ердаги тут плантациясидан уч тоннадан, якка туп тут кўчатларидан етти-саккиз килограммдан барг олиш учун курашилмоқда.

Пиллачилик звеноларини ташкил этиш масаласи ҳам қайта кўриб чиқилди. Тажрибали кишилардан иборат 790 та пиллачилик звеноси тузилди.

Пиллачилик билан шуғулланувчи мутахассисларнинг малакасини ошириш учун ўқитиш ишлари йўлга қўйилди. Агротехниклар, инкубаторлар ва лаборантлар ўн кунлик семинарда таҳсил олишди. Улар қурт боқишнинг янги усуллари ва агротехникаси билан батафсил танишдилар, ўз тажрибаларини ўртоқлашдилар.

Баҳорги қурт боқишни намунали йўлга қўйиш ниятида ҳозир ташкилий ишлар амалга оширилаяпти. Шу пайтга қадар 1200 та психометр, 3300 термометр, 11 тонна қоғоз, 11 минг 707 та сўкчак материали, 1300 тонна кўмир жамғариб қўйилди, 24 та инкубатория тайёр, 3174 уй ажратилди.

Район хўжаликларида парвариш қилинадиган 2530 қути қурт уруғининг 528 қутисини умумлашган биноларда боқиш планлаштирилди. Шунинг учун бу муҳим ишга ҳар томонлама бекам-кўст тайёргарлик кўриш керак бўлади. Бироқ Калинин номли, Свердлов номли, «Ленинобод» каби бир қатор колхозларда айни пайтларда олиб борилаётган тайёргарлик ишлари кишини қаноатлантирмайди.

Вазифа баҳорги ипак қурти боқиш кампанияси юксак агротехника кўрсатмалари асосида уюшқоқлик билан ўтказилиб, зиммага олинган мажбуриятларнинг ошиғи билан бажарилишини таъминлашдан иборат бўлмоғи зарур.

А. РАҲИМБЕРДИЕВ,
М. НАЗИРБОЕВ.

ПЕШҚАДАМ БРИГАДА

Оққўрғон пахта тозалаш заводи коллективи бултур катта ютуқларни қўлга киритган эди. Завод бўйича пландагидан анча кўп пахта тозаланган, йиллик топшириқ эса муддатидан илгари адо этилганди.

Бу ютуқларда Сентасан Менсентов бошлиқ бригада аъзоларининг ҳам муносиб ҳиссаси бор.

Сентасан бошлиқ бригада азаматлари шу йилнинг биринчи кварталида 1000 тонна пахта тозалашга аҳд қилишди. Бу топшириқ ҳам муваффақиятли адо этилди. Шундай натижани қўлга киритишда старший прессловчи Раим Султонов, узатувчилар Анифа Содиқова, Бекжон Халилов, Зоя Сахутдинова сингарилар, айниқса, фидокорлик билан меҳнат қилмоқдалар. Корхона пешқадамлари эндиликда янги мажбурият асосида меҳнат қилмоқдалар. Улар ой охиригача планга қўшимча бир неча тонна пахта толаси ишлаб чиқаришга аҳд қилдилар.

Сентасан бригадасида 26 киши меҳнат қилади. Уларнинг ҳаммаси ўз касбининг усталари. Шунинг учун ҳам ишлаб чиқаришда кўнгилдагидек ютуқларга эришмоқдалар. Ойлик топшириқларни мунтазам ошириб бажаришяпти. Бу муваффақиятнинг яна бир боиси бор: барча ишлар механизациялашган. Пахта ғарамланган жойдан тўғри цехга трубалар орқали узатилади. Агрегатга келиб тушган пахта тозаланиб, чигит ажратадиган цехга ўтказилади. Ишчилар бунда ҳар минутдан унумли фойдаланишяпти. Ҳар икки сменада иш намунали ташкил этилган.

Аҳил коллектив беш йилликнинг учинчи йили топшириқларини барча кўрсаткичлар бўйича ошириб бажариш учун астойдил кураш олиб боряпти.

Ҳ. АҲМЕДОВ.

ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ

ҚАРДОШЛАР ТАРОНАСИ

ШУ кунларда пойтахтимиздаги Свердлов номли концерт зали шўх куй ва жозибадор рақс ихлосмандлари билан гавжум бўлмоқда.

Бу ерда Львов эстрада ансамбли коллективининг гастроллари давом этяпти. Ансамблнинг программаси бой ва рангбарангдир. Концерт иштирокчилари совет ва чет эл композиторлари томонидан басталанган куй ва қўшиқларни ўзларига хос маҳорат билан ижро этишяпти. Шунингдек программада қизиқарли оригинал рақслар, сатира ва юмор номерлари бор.

Томошабинлар таниқли эстрада артисти Алина Багрицкаянинг ҳар бир чиқишини катта қизиқиш билан кутиб олишяпти. Артистлардан Штефан Мислинский, Евгения Александрович, Степа Стёпанлар ҳам қизиқарли номерлар тайёрлашган. Концертга артист Бениамин Тунис бошчилик қилмоқда.

Яқинда рассом Н. Меламед концертда бўлиб, ансамбль иштирокчиларидан бир группасининг расмини чизиб қайтди. (Юқоридан пастга) солистлардан Степа Стёпан, Штефан Мислинский ва ўнгда Евгения Александровичлар.

Т. ЖАМОЛОВА.

ТОШКЕНТЛИК СТУДЕНТ—ГАЗЕТА СТИПЕНДИАТИ

Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтининг студенти Абдурашид Мирсалимов «Комсомольская правда» газетасининг стипендиясини олади.

Бутуниттифоқ ёшлар газетаси редколлегиясининг қарори билан мамлакатимиздаги бешта педагогика олий ўқув юртлари студентлари орасида ўқиш ва жамоатчилик ишларида энг яхши натижага эришган беш талабага шундай стипендия белгиланган эди. 1967—68 ўқув йили қишки имтиҳон сессиялари натижаларини кўриб чиққан комиссия тошкентлик А. Мирсалимовга ойига 65 сўм миқдоридаги газета стипендиясини тайинлади.

Абдурашид институтнинг табиий география факультети IV курсида аъло баҳолар билан ўқимоқда. Ўқишни катта жамоатчилик иши билан, мактаб педагогикаси проблемаларига оид илмий тўгаракларлардаги тадқиқотлар билан муваффақиятли боғлаб олиб бормоқда.

ЯНГИ КИНОТЕАТР

Эски шаҳар яна бир янги бино билан бойиди. Хастимомда 820 ўринли кенг экранли қишки кинотеатр фойдаланишга топширилди. Жамоатчилик илтимосига кўра кинотеатрга ўзбек совет адабиётининг асосчиларидан бири марҳум шоир Ғафур Ғулом номи берилди.

Кинотеатр қурилишини 159-қурилиш трестига қарашли 13-бошқарма бинокорлари олиб боришди. Бино кўриниши гўзал. Ёзнинг иссиқ кунларида томоша зали ҳавосини янгилаб турадиган махсус вентиляторлар монтаж қилинган.

Кинотеатрнинг ён атрофида каттагина хиёбон ястанади. Хиёбонларга ўриндиқлар ўрнатилаяпти. Сеанслар орасида томошабинларнинг дам олишлари учун барча шароитлар яратилмоқда.

Ҳозирги кунда бинокорлар кинотеатрнинг ёнгинасида 980 ўринли мактаб қурилишини жадал суръатлар билан олиб боришмоқда. Ҳадемай, мактаб ҳам битгач, шу ён-атроф янада гўзаллашиб кетади.

Чирчиқ шаҳар партия комитети ҳузуридаги сиёсий маориф кабинети кутубхонасида ҳозир 200 минг жилддан зиёд турли адабиётлар бор. Пропагандистлар ҳамда сиёсий мактаблар тингловчиларидан 500 га яқин киши бу кутубхонага аъзо. Суратда: кутубхоначи ўртоқ Л. Семёнова китобларни танламоқда.

Қ. Розиқов фотоси, (ЎзТАГ).

МАМЛАКАТЛАР ВА ҚИТЪАЛАРДА

МАЪЛУМОТЛАР МАҚОЛАЛАР ВОҚЕАЛАР

ЖАНУБИЙ ВЬЕТНАМДАГИ УРУШ ҲАРАКАТЛАРИ

ПАРИЖ, 27 март. (ТАСС). Кеча Жанубий Вьетнамнинг кўпгина районларида шиддатли жанглар бўлди.

Франс—Пресс агентлиги Сайгон мухбирининг хабар беришича, Меконг дарёси дельтасида Халқ озодлик қуролли кучлари отрядлари билан қўғирчоқ қўшинлар ўртасида қаттиқ жанглар бўлган. Халқ озодлик қуролли кучларининг бўлинмалари Сайгондан 150 километр ғарби-жанубда жазо операциялари ўтказаётган қўғирчоқ қўшинлар батальонига қаттиқ қаршилик кўрсатганлар. Сайгон қўшинлари Америка авиацияси ва артиллериясидан мадад сўрашга мажбур бўлганлар. Бу жангда қотиллардан 40 дан кўпроқ киши ўлдирилган ва ярадор қилинган. Сайгондан 51 километр нарида ва юз километр ғарби-жанубда озодлик отрядлари билан Сайгон режими қўшинлари ўртасида шиддатли жанглар бошланган.

Халқ озодлик қуролли кучларининг бўлинмалари Америка денгиз пиёда аскарларининг Кхесандаги қалъасини қуршаб турмоқда. Халқ озодлик қуролли кучлари жангчилари кеча қамал қилинган солдатларга қарши базага яқин жойда жанг қилдилар. Америка денгиз пиёда солдатлари қалъадан чиқишга уринган эдилар. Натижада душманнинг 18 солдати ўлдирилди ва ярадор қилинди.

Чет эл агентликларининг хабар беришича, Сайгондан 45 километр шимоли-ғарбда жойлашган озодлик отрядлари назорат қилиб турган таянч пунктида бугун қаттиқ жанглар бўлиб ўтган. Бу ерда интервенциячилар катта талафот кўрмоқдалар. Америка ҳарбий қўмондонлиги бугун саҳарда халқ озодлик қуролли кучларининг мудофаага ўтган бўлинмаларига қарши Америка 25-пиёда аскарлар дивизиясини, танк ва бронетранспортёрларини жангга киритди. Танклар хужумидан олдин душман самолётлар ва тўплардан ўққа тутди.

Марказий ясси тоғда ҳам жанглар тинмаётир. Кеча Контум яқинида шиддатли жанглар бошланиб кетди.

ВАТАНПАРВАРЛАРНИНГ МУВАФФАҚИЯТИ

ХАНОЙ, 27 март. (ТАСС). Жанубий Вьетнам Халқ озодлик қуролли кучлари 21 мартгача тўққиз кун ичида Куангчи ва Тхатхиен вилоятларида олиб борилган жангларда душманнинг 500 дан кўпроқ солдат ва офицерини сафдан чиқардилар. Олти танк ва бронетранспортёр мажақлаб ташланди ва шикастлантирилди, тўрт самолёт уриб туширилди ҳамда душманнинг кўп миқдорда қурол-яроғ ва ҳарбий асбоб-анжоми ўлжа олинди. Вьетнам Информация агентлиги Озодлик агентлигининг маълумотларига асосланиб шуларни хабар қилди.

Исроил босқинчиларининг ваҳшийликлари

ҚОҲИРА, 27 март. (ТАСС). «Альахром» газетаси ишончли манбаларга асосланиб, қуйидагиларни хабар беради: Исроил қўшинлари Караме районида Иорданияга қарши қилган сўнгги агрессияси вақтида 300 иорданликни асир олиб кетишган. Улардан кўпчилиги граждан аҳолисидир. Олиб кетилган кишилардан кўпчилигининг тақдири маълум эмас.

16—20 кишидан иборат иорданликлар группаси сўроқ қилинганидан кейин дарҳол отиб ташланган исроиллик маъмурлар сўроқ вақтида улардан араб қаршилик кўрсатиш ҳаракати, фаластин ташкилотларининг раҳбарлари, партизанларнинг базалари, қурол-яроғлари ва иш планлари тўғрисида маълумотлар олишга уриниб кўрдилар. Исроиллик маъмурлар қўлга туширилган иорданликлар сонини ва улар турган районни зўр бериб яширмоқдалар.

АРАБ ПАРТИЗАНЛАРИНИНГ ҲАРАКАТЛАРИ

ҚОҲИРА, 27 март. (ТАСС). «Альахром» газетасининг хабарига мувофиқ, Фаластин «Ал-Фаттох» ташкилоти раҳбарлиги тарқатган ахборотда бундай дейилади: араб партизанларининг отрядлари Исроил босиб олган территорияларда жойлашган Исроил постларига айни бир вақтда уч марта ҳужум қилдилар. Шу ҳужум натижасида Исроил солдатларидан 22 киши ўлдирилди.

Исроил соқчиларига биринчи ҳужум Умм Зей қишлоғи районида қилинди, пистирмага тушиб қолган Исроил қўшинлари билан иккинчи тўқнашув Умм Ашшарт қишлоғи яқинида бўлди. Ана шу операциялар вақтида араб ватанпарварлари енгил қурол ва базукилардан фойдаландилар. Араб партизанлари учинчи операцияни Исроилнинг Кфар Рабин қишлоғига қарши олиб бордилар. Партизанлар қишлоққа бостириб кириб, у ердаги муҳим иншоотларни яксон қилдилар.

ПАНАМАДА МУШКУЛ АҲВОЛ

НЬЮ-ИОРК. Панамада ҳарбийларнинг ҳокимиятни бутунлай эгаллаб олиш хавфи кучаймоқда. Ҳарбийлар амалда бутун мамлакатни контрол қилиб турибди. «Нью-Иорк таймс» газетаси қуйидагиларни ёзади: Панама қуролли кучлари миллий гвардияси қўмондони генерал Боливар вальярино «президент бўлишни хоҳларди». Унинг буйруғига биноан миллий гвардиячилардан 4.800 киши миллат мажлиси биносини қуршаб олди ва пойтахт кўчаларида соқчилик қилиб турибди.

ОЛИМПИАДАЧИЛАР МЕДИЦИНА ЖИҲАТИДАН ЎРГАНИЛМОҚДА

МЕХИКО, 27 март. (ТАСС). Олимпиада ўйинларида қатнашувчи спортчиларни медицина жиҳатидан ўрганиш масалаларига бағишланган 11-халқаро семинар Мексика пойтахтида очилди ва ўз ишини бошлади. Семинарда Англия, АҚШ, Мексика, Голландия, Италия ва Бразилиядан келган мутахассислар қатнашмоқда.

Мексика ядро энергияси комиссияси генетика ва радиобиология программасининг директори аль Фонсо Леон де Гарай семинарда нутқ сўзлаб бундай дейди: Мексикада ёзда ўтказиладиган олимпиада мусобақаларида қатнашувчи мамлакатлар спортчиларининг генетик ва биологик хусусиятларини тадқиқ қилиш лабораторияси ташкил этилади. Бундай тадқиқотлар олимпиада тарихида биринчи марта ўтказилмоқда.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

НОРОЗИЛИК ЎСМОҚДА

ЛОНДОН. Ҳукуматнинг иқтисодий сиёсатини қайта кўриб чиқиш учун лейбористлар партиясининг навбатдан ташқари конференциясини чақириш тўғрисидаги талаб идора ва маъмурият ходимлари касаба союзининг йиллик конференцияси муҳокамасига киритилди. Бу—ҳозир мамлакатда ҳукуматнинг иқтисодий сиёсатига, айниқса иш ҳақини бир даражада сақлаб туриш планларига қарши кенг оппозиция ўсиб бораётганлигини кўрсатувчи характерли фактдир. Улкан химия концерни — «Имперэал кемикл индастрис» цех оқсоқолларининг миллий комитети шу концерн корхоналарида ишлаётган 70 минг ишчининг иш ҳақини камида 10 процент оширишни талаб қилди. Темирйўлчилар миллий касаба союзлари ҳам докларда банд бўлган 8 минг ишчининг иш ҳақини 10 процент оширишни талаб қилди.

КАРАКАС. Венесуэла пойтахтининг юзлаб ишчи ва студентлари чет эл монополиясининг миллий экономикага суқулиб кириб келишига қарши норозилик ҳаракатлари билан чиқишди. Улар корхоналарни миллийлаштириш сиёсий маҳбусларни қутқаришни талаб қилишмоқда.

КХДРГА ҚАРШИ ИҒВОГАРЛИК

ПХЕНЬЯН, 27 март. (ТАСС). Корея Халқ Демократик Республикаси миллий мудофаа министрлиги Корея Халқ армиясининг пости жойлашган районга юборилган бир неча ўнлаб америкалик жосусларнинг тугатилганини хабар қилди. Бу пост Соамридан тахминан 8 километр шарқда жойлашган.

СПОРТ

«БОЙЧЕЧАК» ЯНА «ДИНАМО»ДА

«Советский спорт» газетасининг «Бойчечак» мукофотини бу сафар ҳам пойтахт динамочилари қўлга киритишга муяссар бўлишди. Ўтган куни Тбилиси шаҳрида финал ўйин бўлди. Бунда «Динамо» Бокунинг «Нефтчи» футболчилари билан беллашди.

Ўйин қизиқарли ва кескин ўтди. Биринчи бўлимда Еврежюхин ва Банишевскийлар биттадан тўп киритишди. Иккинчи таймда ҳар иккала команда ҳужумчилари бир неча мартадан қулай имконият яратишган бўлишса-да, ундан фойдалана олмадилар.

90 минут тугади. Ғолиб аниқланмади. Қўшимча 30 минут берилди. Учинчи таймда Авруцкий киритган тўп ўйин тақдирини ҳал қилди. Сўнгги минутларда Туаев ҳисобни тенглаштириши мумкин эди. Лекин у бўш дарвозага тўп киритолмади.

2:1 ҳисобида ғалаба қозонган «Динамо» баҳорги турнир ғолиби бўлди.

11 МЕТРЛИ ШТРАФ ҲАЛ ҚИЛДИ

Сочида учинчи ўрин учун Ростовнинг Армия спорт клуби ва Москванинг «Локомотив» командалари ўртасида ўйин бўлди. Асосий вақтда ғолиб аниқланмади. Ҳисоб 1:1. Турнир низомига кўра командалар бештадан 11 метрли тўп тепишга киришдилар. Ростов футболчилари уч марта, темирйўлчилар эса икки марта мақсадга эришдилар. 4:3 ҳисобида ғолиб келган СКА (Ростов) «Бойчечак» турнирида учинчи ўринни олди.

МУКОФОТ СОВЕТ ШАХМАТЧИЛАРИДА

Белградда Халқаро хотин-қизлар кунига бағишлаб ўтказилган традицион мусобақа тугади. Бунда жаҳон чемпиони Нона Гаприндашвили 13 имкониятдан 10,5 очко тўплаб ғолиб чиқди ва мукофот эгаси бўлди. Иккинчи совет шахматчиси Алла Кушнир эса чемпиондан ярим очко кам тўплаб, иккинчи ўринни эгаллади.

ГОРЬКИЙ ҚАҲРАМОНЛАРИ ЭКРАНДА

Алексей Максимович Горькийнинг ижоди фақат адабиёт ва театримиз тараққиётига эмас, балки кино санъатимизга ҳам самарали таъсир кўрсатган. Улуғ адибнинг катта социал воқеаларни ўз ичига олган асарлари кино ходимларининг диққат марказида бўлиб келди.

Кинематографчиларимиз дастлаб Горькийнинг «Она» романини экранлаштиришган. Лекин, режиссёр Разумний социалистик реализмга асос солган бу асардаги ажойиб образларни тўғри талқин этолмади. Шунда бу масъулиятли вазифа кейинчалик талантли ёшлардан В. Пудовкин ва П. Зархига топширилди. Режиссёр В. Пудовкин ва сценарист П. Зархи бу мураккаб вазифани тўла ҳис қилганлари ҳолда асарни ва биринчи фильмнинг камчиликларини чуқур ўрганадилар.

Улар воқеалар кетидан эргашиб боришдан воз кечиб, бутун эътиборларини ундаги революцион ғояга, Горький термини билан айтганда «учинчи воқеликни», яъни, келажакни ҳақиқатга айланишини тасвирлашга қаратадилар. Бунинг учун улар ҳар бир образ устида узоқ иш олиб борадилар, бош ролларга бадиий театрнинг артистларини таклиф этадилар. Бу режиссёр Пудовкиннинг катта ютуғи эди. Натижада Горький қаҳрамонлари экранда ўзининг ёрқин ифодасини топди.

Томошабин талантли артист Н .Баталов ижросида ўзининг севимли қаҳрамони, революция ғалабаси учун курашга қаттиқ бел боғлаган ишчи-революционер Павел Власовни, артистка Вера Барановская қиёфасида ўтмишда ҳақорат ва хўрликда яшаб келган, кейинчалик янги ҳаёт қурувчилари қаторидан ўрин эгаллаган она образини кўрдилар.

Фильм катта муваффақият қозонди. Жамоатчилик унга юксак баҳо берди. Француз кино танқидчиси коммунист Леон Муссинак ўз рецензиясида «Пудовкиннинг фильми қўшиқни эслатади» деб ёзган эди. Горький қаҳрамонлари жаҳон экранлари бўйлаб кезди.

Режиссёр Марк Донской эса улуғ ёзувчининг «Фома Гордеев» асарини лентага кўчиришда катта ютуқни қўлга киритди. Бу ютуқ шундан иборатки, фильм муаллифлари бутун эътиборларини Горький моҳирона акс эттирган капиталистик тараққиётнинг муҳим томонларини тўлақонли қилиб ифодалашга қаратганлар. Бунга капиталистик тузумнинг вакиллари бўлан Игнат Гордеев ва Яков Маякин образлари орқали эришганлар. Аслида халқ орасидан чиққан Игнат Гордеев артист С. Лукьянов ижросида капитал орттиришга берилиб кетган ва бу йўлда ҳеч нарсадан қайтмайдиган киши образини яратади.

Асар қаҳрамони «Фома Гордеевга фильмнинг энг ёрқин образларидан бири. У Горький ўзи таърифлагандек, ўз синфининг типик бўлмаган кишиси сифатида» гавдаланади.

Фома — артист Г. Епифанцев — ёшлигидан ўз синфининг адолатсизлигини, мақсадсизлигини кўриб, унга қарши инстинктив равишда «исён» кўтаради. Агарда «Фома Гордеев» фильми Горький усталик билан акс эттирган капиталистик тузумнинг иллатларини, жирканч ахлоқини фош этса, бошқа режиссёр Г. Рошаль томонидан «Артамоновлар иши» романи асосида яратилган фильм унинг инқирозга учрашини тасвирлаб беради.

Режиссёр турли бўёқлар билан романдаги асосий темани— капитализмнинг ҳалокати муқаррар эканлигини кучайтириб беради. Фильм финалида революцион қўшиқ айтиб кетаётган қуролланган ишчиларнинг кўрсатилиши бу фикрни тасдиқловчи омиллардан биридир.

Албатта, режиссёр романнинг барча ажойиб хусусиятларини экранга тўла кўчира олган эмасди. Кейинчалик Г. Рошалнинг ўзи «Мен «Артамоновлар ишини» бажонидил яна бир марта экранлаштирган бўлардим» деб ёзган эди. Лекин, режиссёр асарга тўғри ёндошганлиги ва бош образлар Петр Артамонов, Наталья, Никиталарнинг муваффақиятли чиқиши қувонарли эди.

Улуғ сўз санъаткори Алексей Максимович Горькийнинг юқорида биз тўхтаб ўтган учта йирик асарларидан ташқари «Челкаш», «Мальва» каби ҳикоялари ва бир қанча машҳур пьесалари экран юзини кўрди. Горький асарларини экранлаштириш соҳасидаги изланишлар ҳали тугагани йўқ. Ўйлаймизки, ҳали унинг кўп ажойиб асарлари экранга йўлланма олади.

Б. ИСКАНДАРОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА
(3-канал)

10.55 — **Кўрсатишлар программаси.**

Ўзбек тилида: 11.00 — **Ленин номи қалбимизда ёд** (болалар учун), 11.25 — **Уржумлик бола** (телефильм), 11.40 — **Матрос Чижик** (бадиий фильм).

13.00 дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

17.55 — **Кўрсатишлар программаси.**

Рус тилида: 18.00 — **Теленгиликлар**, 18.15 — **Кинофильм** (болалар учун), 18.25 — **Ижодий меҳнат кишилари** (репортаж).

Ўзбек тилида: 18.45 — **Устоз ва мураббий**, 19.15 — **Телеянгиликлар**, 19.30 — **«Олтин водий» программаси**, 20.20 — **Бадиий фильм.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
(5-канал)

Ўзбек тилида: 18.00 — **Ўқув эшиттиришлари программаси. Ирсият қонунлари** (мактаб ўқувчилари учун), 18.30 — **Олий математика**, 19.30 — **Инглиз тили** (студентлар учун).

20.00 дан—**Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА
(9-канал)

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.00 — **Бадиий фильм**, 21.25 — **Беш йиллик илғорлари**, 21.40 — **Хэренд чиннниси** (телефильм), 22.00 — **Катта йўлда** (телеспектакль, рус тилида).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 29/III да кундуз **Семурғ**, кечқурун **Травиата**, 30/III да кундуз **Спартак**, кечқурун **Тўй кунида.**

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 29/III да кундуз ва кечқурун **Душманлар**, 30/III да кундуз **Қутлуғ қон**, кечқурун **Аяжонларим.**

КИНО

Қора автомобиль — «ЧАЙКА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА» (2-залда), «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Найрангбоз — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Татьяна куни— «ЎЗБЕКИСТОН», «ДРУЖБА» (1-залда), «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
ҲАР КУНИ
Энг ёш ўргатувчи
БОРИС ДЕНИСОВнинг
ЎЗИ ЎРГАТГАН
ШЕРЛАР ГРУППАСИ
билан
ГАСТРОЛЛАРИ

Гиламда — РСФСР да хизмат кўрсатган артист Борис Вяткин.

Билетлар сотилмоқда.

Коллектив бўлиб кўриш учун заявкалар қабул қилинади.

Олдиндан билет сотиш кассаси ишламоқда.

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА

29, 31 мартда
ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ
(3 кўринишли драма)

ДУШМАНЛАР

(М. Горький туғилган куннинг 100 йиллиги муносабати билан)

Постановкачи — **Александр МУАТ**

Режиссёр — Ўзбекистон ССР халқ артисти **Амин ТУРДИЕВ.**

Рассом — **Николай ЭПОВ.**

2-«Строймеханизация» трестининг

9-МЕХАНИЗАЦИЯ БОШҚАРМАСИ

ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда автокранчилар тайёрлайдиган

5 ойлик
КУРСГА
ҚАБУЛ ҚИЛАДИ.

Стипендия тўланади, шунингдек 1, 2, 3-класс шоферларини

ИШГА
ТАКЛИФ ҚИЛАДИ.

Ёлғизлар ётоқхона, оилалилар—2 йил муддатда квартира билан таъминланадилар.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, академик Сулаймонова кўчаси, 49-уй; Ялонғоч қишлоғи, Қорамурт кўчаси, Мичурин номли пионер-лагерь (1, 16-автобусларнинг «Ташавтомаш» бекати).

ТОШКЕНТ-ТОВАР ВАГОН ДЕПОСИНИНГ
Шумилов, Қизил тўқимачи, Зангиота станцияларига
кейинчалик икки ойлик
КУЗАТУВЧИ-РЕМОНТЧИ КУРСИДА
ўқиш учун
вагонлар ремонти слесарлари
КЕРАК

Иш икки сменали. Тунги сменада навбатчиликдан сўнг икки дам олиш куни.

Вагон депосида ишчи-ёшлар мактаби ишлаб туради.

Қабул қилинганлар СССР темир йўли тармоқларида юриш учун бепул билет, ёлғизлар ётоқхона ва ёқилғи билан таъминланадилар.

Болалар боғчаси ва яслилари мавжуд.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, 5, Куйбишев шоссеси, 13/22-уй, кадрлар бўлими (5, 7, 12, 26, 55, 87-автобусларнинг «Тепловоз депоси» бекати), телефонлар В-9-22-22-2, В-9-22-23-2.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана, областного Совета депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — В35212, Редактор ўринбосарлари — В35885, В36232, Масъул секретарь—В34808, Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — В31936, Саноат, транспорт ва қурилиш бўлими — В33786, Партия турмуши, Ахборот ва спорт бўлимлари — В35811 Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — В39050, Совет қурилиши, маиший хизмат ва шаҳар хўжалиги бўлими — В38761, Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — В34048, Эълонлар бўлими — В38142, Коммутатор — В30249 дан В30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 10050. ИНДЕКС — 64697. № Б — 1830.